

မြန်မာနိုင်ငံ

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လွတ်လပ်စွာကိုးကွယ်ခွင့် အစီရင်ခံစာ (၂၀၀၃)

ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် အလုပ်သမားရေးရာ ဌာနမှ ဖြန့်ချိ သည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် ၁၉၆၂ ခုမှစ၍ ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှုကြီးမားသည့် စစ်အာဏာရှင် အစိုးရများအောက်တွင် တည်ရှိခဲ့ပါသည်။ ၁၉၈၈ခုနှစ်မှစ၍ ဒီမိုကရေစီတောင်းဆိုသော လူထုဆန္ဒပြပွဲများကို လက်နက်ကိုင် တပ်ဖွဲ့များမှ ကြမ်းတမ်းစွာ နှိပ်ကွပ်ခဲ့ပြီး စစ်အရာရှိကြီးများပါဝင် ဦးစီးသောအဖွဲ့က အခြေခံ ဥပဒေနှင့် ဥပဒေပြုလွှတ်တော်မရှိပဲ အမိန့် အာဏာကိုသုံးပြီး အုပ်ချုပ်ခဲ့ပါသည်။ ၁၉၇၄ ခုနှစ်က နောက်ဆုံး ထုတ်ပြန်ခဲ့သော အခြေခံဥပဒေကလည်း လွတ်လပ်စွာ ကိုးကွယ်မှုများကို ဥပဒေအရသော်၎င်း၊ အုပ်ချုပ်ရေးအရ သော်၎င်း ချုပ်ချယ်နိုင်စေရန် ခွင့်ပြုခဲ့ပါသည်။ ဥပမာ “တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုတို့သည် ၎င်းတို့၏ ဘာသာကို လွတ်လပ်စွာကိုးကွယ်ခွင့်ပြုသည်။ သို့သော်လည်း ဤလွတ်လပ်မှုသည် တရား ဥပဒေနှင့် အများပြည် သူ၏အကျိုးကို မထိခိုက်စေရ” ဟုဆိုထားပါသည်။ အာဏာပိုင်များ ထံတွင် မှတ်ပုံတင်ထားသော ဘာသာမျိုးစုံကိုးကွယ်သူများသည် ယေဘုယျအားဖြင့် မိမိတို့ နှစ်သက်ရာကို ကိုးကွယ်နိုင်ပါသည်။ သို့သော်လည်း အစိုးရသည် အချို့သော ဘာသာရေး လှုပ်ရှားမှုများအပေါ် ကန့်သတ်မှုများ ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပြီး၊ မကြာခဏဆိုသလို လွတ်လပ်စွာ ကိုးကွယ်မှု အခွင့်အရေးများကို ချိုးဖောက်ခဲ့ပါသည်။

ဤအစီရင်ခံစာရေးသားသည့် ကာလအတွင်း လွတ်လပ်စွာကိုးကွယ်မှုအပေါ် အစိုးရ၏ အလေး အနက် ထားရှိမှုသည် ပြောင်းလဲမှုမရှိခဲ့ပါ။ အစိုးရအနေနှင့် နေရာအနှံ့အပြားရှိ ပြည်တွင်း လုံခြုံရေး အဖွဲ့အစည်းကို အသုံးပြု၍ ဘာသာရေးအဖွဲ့အစည်းများအပါအဝင် အဖွဲ့အစည်းများ အားလုံး၏ လှုပ်ရှား မှုများနှင့် အစည်းဝေးများကို ကျယ်ပြန့်စွာထိုးဖောက်၊ စောင့်ကြည့်၊ ထောက်လှမ်းခဲ့ပါသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သံဃာတော်များ၏ နိုင်ငံရေး လွတ်လပ်ခွင့်နှင့် လူ့အခွင့်အရေးများ ကျယ်ပြန့် လာစေရန် ကြိုးပမ်းမှုများကို စနစ်တကျကန့်သတ်ချုပ်ချယ်ခဲ့သည့်အပြင်၊ လူနည်းစု ဘာသာ ဝင်များ၏ ဘာသာရေး အဆောက်အဦးသစ်များ တည်ဆောက်မှုများကိုလည်း ဟန့်တားပိတ်ပင်ခဲ့ သည်။ ထို့အပြင် အချို့တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုများ နေထိုင်ရာဒေသများတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာကို အခြား ဘာသာ များအပေါ် လွှမ်းမိုး ပြန့်ပွားစေရန် ဖိအားပေးလုပ်ကိုင်ခဲ့ပါသည်။ ဒေသအများစုတွင် ခရစ်ယာန် အဖွဲ့အစည်းများ အနေဖြင့် ဘုရားကျောင်းအသစ်များ ဆောက်လုပ်လိုပါက ခွင့်ပြုမိန့်ရရှိရန် ပိုမိုကြီး မားသော အခက်အခဲများ ကြုံတွေ့နေရပါသည်။ မူစလင်များ၏ ပြောကြားချက်အရ၊ ၎င်းတို့အနေနှင့် လည်း ဗလီကျောင်းအသစ် များဆောက်လုပ်ခြင်း၊ လက်ရှိ ဗလီများ တိုးချဲ့ခြင်းကို တပြည်လုံးတွင် ပိတ်ပင်ထားကြောင်း သိရပါသည်။ မူစလင် ဆန့်ကျင်ရေး အကြမ်းဖက်မှုများသည်လည်း ဆက်လက်

ဖြစ်ပွား လျက်ရှိပါသည်။ မူစလင်များ၏ ခရီးသွားလာရေးအပေါ် ချုပ်ချယ်မှုများနှင့် ၎င်းတို့၏ လှုပ်ရှားမှုများ၊ ကိုးကွယ်မှု များအပေါ် စောင့်ကြည့် ထောက်လှမ်းမှုများ ယခုနှစ် အနည်းငယ်အတွင်း ပိုမိုများပြားလာပါသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာ အများစုနှင့်၊ ခရစ်ယာန်နှင့် မူစလင် လူနည်းစုများကြားတွင် လူမှုရေးတင်းမာမှုများ ဖြစ်ပေါ်နေသည်မှာ ကိုလိုနီအစိုးရနှင့် လက်ရှိအစိုးရတို့၏ လုပ်ဆောင်မှုများကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ မူစလင်များအပေါ် တဘက်သတ် မလိုလားမှုများ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိပါသည်။

၁၉၈၈ ခုနှစ်မှစ၍ အမေရိကန်အစိုးရ၏ မြန်မာပြည်အပေါ်တွင် ထားရှိသော ဦးစားပေး ရည်ရွယ်ချက်မှာ လွတ်လပ်စွာ ကိုးကွယ်ခွင့်အပါအဝင် လူ့အခွင့်အရေးများကို ပိုမိုလေးစား လာစေရန် ဖြစ်ပါသည်။ ဘာသာရေးလွတ်လပ်ခွင့်ကို ပြင်းပြင်းထန်ထန် ချိုးဖောက်မှုများကြောင့် မြန်မာပြည်ကို “အထူးစိုးရိမ်စရာကောင်းသောနိုင်ငံ” (“country of particular concern”) ဟူ၍ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဘာသာရေး လွတ်လပ်စွာကိုးကွယ်ခွင့် ဥပဒေ (International Religious Freedom Act) အရ နိုင်ငံခြားရေး ဝန်ကြီးက မတ်လတွင် သတ်မှတ်ခဲ့ပါသည်။ ၁၉၉၉၊ ၂၀၀၀နှင့် ၂၀၀၁ ခုနှစ်များတွင်လည်း မြန်မာပြည်ကို ထိုကဲ့သို့ သတ်မှတ်ခဲ့ပါသည်။ ဤအစီရင်ခံစာရေးသားသည့် ကာလအတွင်း အမေရိကန် သံရုံးသည် ၎င်းနှင့် တွေ့ထိခဲ့သော မြန်မာအရာရှိများ၊ နိုင်ငံသားများ၊ ပညာရှင်များ၊ အခြားအစိုးရ၏ ကိုယ်စားလှယ်များ၊ နိုင်ငံခြားသတင်းဌာန ကိုယ်စားလှယ်များ၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းရှင် ကိုယ်စားလှယ်များ အပါ အဝင် မြန်မာပြည် လူ့အဖွဲ့စည်းအတွင်း လူတန်းစားအသီးသီးမှ ပုဂ္ဂိုလ်များ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ၊ ခရစ်ယာန် နှင့် အစ္စလာမ် ဘာသာရေးအုပ်စု ခေါင်းဆောင်များအား လွတ်လပ်စွာ ကိုးကွယ်ခွင့်အကြောင်း ရှေ့ တန်းတင် ပြောဆိုခဲ့ပါသည်။

၁။ ဘာသာရေးနှင့်ပတ်သက်သောလူ့ဦးရေ

တိုင်းပြည်၏ အကျယ်အဝန်းသည် ၂၅၁,၀၀၀ စတုရန်းမိုင်ခန့်ရှိပြီး လူဦးရေမှာ သန်း ၅၀ ခန့်ဖြစ်ပါသည်။ လူဦးရေအများစုမှာ ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် လက်တွေ့တွင် အများကိုးကွယ်သောမြန်မာ ဗုဒ္ဓဘာသာတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာမထွန်းကားမီကာလ ကထဲက ရှိခဲ့သော နတ်များကိုးကွယ်မှု ပါရှိနေပြီး၊ နက္ခတ်ဗေဒင်ပညာ၊ သင်္ချာဗေဒင်ပညာနှင့် ဗေဒင်ဆရာများပါ ရောပြွမ်းယှဉ်တွဲ ပါဝင်လျက်ရှိနေပါသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာ ကိုရင်များအပါအဝင် သံဃာတော်များ ၃ သိန်းကျော်မျှရှိပြီး (အကြမ်းပြင်း အားဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ယောက်ျားဦးရေ ၂ ရာခိုင်နှုန်း) ဤပုဂ္ဂိုလ်များသည် နေ့စဉ် ဆွမ်း၊ အစားအစာနှင့် သင်္ကန်းအပါအဝင် ၎င်းတို့လိုအပ်ချက်များအတွက် အရပ်သားတို့ကို မှီခိုရပါသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာ သီလရှင် အရေအတွက်မှာ ထို့ထက်နည်းပါး ပါသည်။ လူနည်းစု ခရစ်ယာန် များ (ထိုအထဲမှ အများစုမှာ နှစ်ခြင်း ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင် (Baptists) ဖြစ်ပြီး၊ ကက်သလစ် (Catholics) နှင့် အင်္ဂလိကန် အချို့ (Anglicans) တို့ရှိသည်)၊ မူစလင် (အများစုမှာ စူနီ -- Sunni)၊ တရုတ်ရိုးရာဘာသာနှင့် ပင်ကိုယ်ရိုးရာဘာသာ ကိုးကွယ်သူများ ရှိပါသည်။ အစိုးရ၏ စာရင်းဇယားအရ ၉၀ရာခိုင်နှုန်းက ဗုဒ္ဓဘာသာကျင့်သုံးပြီး ခရစ်ယာန် ဘာသာ ၄ ရာခိုင်နှုန်း နှင့် အစ္စလာမ် ၄

ရာခိုင်နှုန်း ကိုးကွယ်ကြပါသည်။ သို့သော် ဤစာရင်းများသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် မဟုတ်သော လူဦးရေ အချိုးအစားကို လျော့တွက် ထားဟန်ရှိပါသည်။ ရန်ကုန်မြို့တွင် ဂျူးလူမျိုးစု အနည်းငယ်ရှိပါသည်။ ဂျူးဘုရားရှိခိုးကျောင်း ရှိသော်လည်း ဤအစီရင်ခံစာ ရေးသည့်ကာလအတွင်း ဘုရားကျောင်း တက်သူ သော်လည်းကောင်း၊ ဂျူး ဘာသာ ဘုန်းတော်ကြီး (Rabbi) သော်လည်းကောင်း မရှိပါ။

မြန်မာပြည်တွင် လူမျိုးပေါင်းစုံနေထိုင်ကြပြီး လူမျိုးနှင့် ဘာသာရေး အနည်းငယ် ဆက်နွယ်နေမှု ကို တွေ့နေရပါသည်။ ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာသည် မြန်မာအများစု အပြင် အရှေ့ပိုင်းနှင့် တောင်ပိုင်း ဒေသများတွင်ရှိသော ရှမ်းနှင့်မွန် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ၏ အဓိက ဘာသာ ဖြစ်ပါသည်။ တိုင်းပြည်နေရာ အနှံ့တွင် ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာ နှင့် လူမှုအဆင့်အတန်း ဆက်သွယ်မှု လည်း အတော်အတန်ရှိပုံရပါသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာ အများစုထက် ဗုဒ္ဓဘာသာ မဟုတ်သူများ သည် ပညာရေး ပိုမိုကောင်းခြင်း၊ မြို့နေလူတန်းစားများ ဖြစ်ခြင်းနှင့် စီးပွားရေးဘက် အားသန်မှုပိုမိုခြင်း တို့ဖြစ်ကြပါ သည်။

မြောက်ပိုင်းဒေသရှိ ကချင်တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုနှင့် အနောက်ပိုင်းဒေသရှိ ချင်း နှင့် နာဂ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုများတွင် ခရစ်ယာန်ဘာသာကို အဓိကကိုးကွယ်ပါသည်။ (အချို့သောသူများမှာ ပင်ကိုယ် ရိုးရာဘာသာများ ကျင့်သုံးကြသည်။) တောင်ပိုင်းနှင့် အရှေ့ပိုင်းဒေသများတွင် နေကြသော ကရင်နှင့်ကရင်နီ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများတွင် ခရစ်ယာန်ဘာသာကို အဓိကကိုးကွယ်ပါသည်။ သို့သော် ကရင်နှင့် ကရင်နီ တိုင်းရင်းသားများအကြားတွင် ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အများအပြား ရှိပါသည်။ အိန္ဒိယလူမျိုးများ အထူးသဖြင့် တမိလ် အများစုနှင့် ဘင်္ဂါလီများသည် မြို့ကြီးများနှင့် တောင်အလယ်ပိုင်းဒေသတွင် စုဝေးနေထိုင်ကြပြီး ဟိန္ဒူဘာသာ ကိုးကွယ်ကြပါသည်။ တမိလ်အချို့ သည် ကက်သလစ် ဘာသာဝင်များဖြစ်ကြပါသည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် နေထိုင်သော ရိုဟင်ဂျာ (Rohingya) လူနည်းစုအပါအဝင် အချို့သော အိန္ဒိယနှင့် ဘင်္ဂါလီ လူမျိုးစု များသည် အစ္စလာမ် ဘာသာကို အဓိထားပြီး ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ကိုးကွယ်ပါသည်။ တရုတ်လူနည်းစု များသည် တရုတ် ရိုးရာဘာသာများကို များသောအားဖြင့် ကိုးကွယ်ပါသည်။ မြောက်ပိုင်းဒေသများ တွင် နေထိုင်သော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုငယ်များသည် အစဉ်အလာပင်ကိုယ်ရိုးရာဘာသာများကို ကျယ်ကျယ် ပြန့်ပြန့် ကျင့်သုံးကြပြီး ထိုရိုးရာဘာသာကျင့်ထုံးများသည် အထူးသဖြင့် ကျေးလက်ဒေသများတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာ ထုံးတမ်းစလေ့များ အကြား ရောပြွန်းပါဝင်လျက်ရှိပါသည်။

အပိုင်း ၂၊ လွတ်စွာကိုးကွယ်ခွင့် အခြေအနေ တရားရေးရာနှင့် မူဝါဒဆိုင်ရာ ကန့်သတ်ချက်ဘောင်

မြန်မာပြည်သည် ၁၉၆၂ ခုနှစ်မှစ၍ အလွန်မှအာဏာရှင်ဆန်သော စစ်အစိုးရများက အုပ်ချုပ်ခဲ့ပါ သည်။ နိုင်ငံတော် ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီဟုခေါ်သော နောက်ဆုံးစစ်အစိုးရသည် အခြေခံ ဥပဒေနှင့် လွှတ်တော်မရှိပဲ ၁၉၈၈ခု မှစ၍ အုပ်ချုပ်နေပါသည်။ ၁၉၇၄ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပြန် ကြေညာ ခဲ့သော အခြေခံ ဥပဒေကလည်း လွတ်လပ်စွာကိုးကွယ်ခွင့်အပေါ် ဥပဒေနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ

ချုပ်ချယ်မှုများ ပြုလုပ်နိုင်ရန် ခွင့်ပြုခဲ့ပါသည်။ ဥပမာ၊ “တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုတို့သည် ၎င်းတို့၏ ဘာသာကို လွတ်လပ်စွာ ကိုးကွယ် ခွင့်ပြုသည်။ သို့သော်လည်း ဤလွတ်လပ်မှုသည် တရားဥပဒေနှင့် အများပြည်သူ၏ အကျိုးကို မထိ ခိုက်စေရ” ဟုဆိုထားပါသည်။ ဘာသာတမျိုးမျိုးကို ကိုးကွယ်သူများ သည် ယေဘုယျအားဖြင့် အာဏာပိုင်များထံတွင် မှတ်ပုံတင်ထားပါက မိမိတို့နှစ်သက်ရာ ဘာသာကို ကိုးကွယ်နိုင်ပါသည်။ သို့သော် အစိုးရသည် အချို့သော ဘာသာရေး လှုပ်ရှားမှုများအပေါ် ကန့်သတ်မှုများ ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပြီး၊ မကြာခဏဆိုသလို လွတ်လပ်စွာ ကိုးကွယ်မှု အခွင့်အရေးများကို မတရားချိုးဖောက်ခဲ့သည်။

၁၉၄၈ ခုနှစ် လွတ်လပ်ရေးရသည့်အချိန်မှစ၍ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ နေထိုင်သောဒေသ အများ အပြားသည် အစိုးရအား လက်နက်ကိုင် တော်လှန်သူများ၏ အခြေခံစခန်းများ ဖြစ်လာပါသည်။ အစိုးရသည် ၁၉၈၉ ခုနှစ်မှစ၍ လက်နက်ကိုင်တိုင်းရင်းသား အများအပြားနှင့် အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက် ရရှိခဲ့သော်လည်း ရှမ်း၊ ကရင်၊ ကရင်နီ ပုန်ကန်မှုများမှာ ဆက်လက်ရှိနေကြပြီး၊ ၁၉၈၀ခုနှစ် နောက်ပိုင်းတွင် ချင်းလူမျိုးတို့၏ ပုန်ကန်မှုပေါ်ထွက်လာပါသည်။ အဆက်ဆက်သော အရပ်သားနှင့် စစ်အစိုးရတို့သည် လွတ်လပ်စွာကိုးကွယ်ခွင့်ကို တိုင်းရင်းသား စည်းလုံးညီညွတ်ရေး အား ပျက်ပြားစေမည့် အန္တရာယ်တခုဖြစ်သည် ဟူသောရှုထောင့်မှ ကြည့်မြင်လာ ခဲ့ကြပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် နိုင်ငံတော်ဘာသာဟူ၍မရှိပါ။ သို့သော်လည်း လက်တွေ့တွင်မူ အစိုးရသည် ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာကို ပိုမို၍ အလေးပေးမှုများရှိပါသည်။ အရပ်သားနှင့် စစ်အစိုးရများ အဆက်ဆက်တို့သည် ပေါ်ပေါ်ထင်ထင် ဗုဒ္ဓဘာသာကို အားပေးခဲ့ကြပြီး ၎င်းတို့သည် ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့်ပတ်သက်ရာ ကိစ္စအရပ်ရပ်တို့ကိုလည်း ပြောင်ပြောင်တင်းတင်း လုပ်ကိုင်ခဲ့ကြပါသည်။

ဘာသာရေးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အခြားအဖွဲ့စည်း အားလုံးမှန်သမျှသည် အစိုးရထံတွင် မှတ်ပုံတင်ရ ပါသည်။ အစိုးရ၏ အမိန့်ညွှန်ကြားချက် တခုအရ “စစ်မှန်သော” ဘာသာရေးအဖွဲ့မှန်သမျှ မှတ်ပုံတင်ခြင်းမှ ကင်းလွတ် ခွင့်ရပါသည်။ သို့သော် လက်တွေ့တွင် မှတ်ပုံတင်ထားသော အဖွဲ့အစည်းများကိုသာ ကိုယ်ပိုင်ပစ္စည်း ရောင်းဝယ်ခွင့်နှင့် ဘဏ်စာရင်း ဖွင့်ခွင့်ပေးထားသဖြင့်၊ ဘာသာရေး အဖွဲ့အစည်း အများစုကို အကျပ် ကိုင်ပြီး မှတ်ပုံတင်ခိုင်းသည့် အခြေအနေ ရောက် ပါသည်။ ဘာသာရေး အဖွဲ့အစည်းများသည် သာသနာရေးဝန်ကြီး ထောက်ခံချက်နှင့် ပြည်ထဲရေး ဝန်ကြီးဌာနတွင် မှတ်ပုံ တင်ရပါသည်။ အစိုးရက လျှပ်စစ်ဓါတ်အား စသည့် ဝန်ဆောင်မှုအချို့ကို အထူးနှုန်းများဖြင့် မှတ်ပုံတင်ထားသော ဘာသာရေး အဖွဲ့တို့ကို ရောင်းချပေးပါသည်။

မူလတန်း ကျောင်းတိုင်းတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာကို အစိုးရသတ်မှတ်သော သင်ရိုးညွှန်းတမ်းတွင် ထည့်ထား ပါသည်။ ကလေးတဦးချင်းအနေနှင့် ထိုသင်ကြားမှုကို မံယူပဲ နေနိုင်ပါသည်။ တချို့လည်း မယူကြပါ။ ကျောင်းသားများသည် ဗုဒ္ဓဘာသာ ဘုရားစာရွတ်ရပါသည်။ အချို့သော မူစလင် ကျောင်းသားများ ကို ထွက်ခွာခွင့်ပေးပါသည်။ သို့သော်လည်း အချို့ကျောင်းများတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာ မဟုတ်သူများကို ဘုရားစာအတင်းအကြပ် ရွတ်ခိုင်းပါသည်။ ပြည်တွင်းရှိ တက္ကသိုလ်နှစ်ခုတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာ သံဃာတော်

များကို လေ့ကျင့် သင်ကြားပေးရန် အစိုးရကငွေကြေး ထောက်ပံ့ပေးထားပါသည်။ တက္ကသိုလ် တခုတွင် မြန်မာမဟုတ်သူတို့အား ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာသင်ကြားပေးရန် ရည်ရွယ် ထားပါသည်။

အစိုးရရုံးပိတ်ရက်များတွင် အချို့ ခရစ်ယာန်နှင့် အစ္စလာမ် ဘာသာရေးနေ့များ အပြင် ထေရဝါဒ ဘာသာရေး နေ့ကြီးများ ပါဝင်ပါသည်။

အမြင်အားဖြင့်ဆိုလျှင် အစိုးရသည် ဘာသာပေါင်းစုံကို ကိုးကွယ်သူများအချင်းချင်း တဦးနှင့်တဦး နားလည်မှုရှိရန် အားပေးနေသည်ဟုထင်ရပါသည်။ ထို့အပြင် အစိုးရသည် ရန်ကုန်မြို့လယ်နှင့် အခြားမြို့ကြီးများတို့တွင် ဘာသာပေါင်းစုံတို့၏ အဆောက်အဦများအား စောင့်ရှောက် ထိန်းသိမ်း ထား ခဲ့ပါသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာ၊ ခရစ်ယာန်၊ ဟိန္ဒူ၊ မူစလင် သင်္ချိုင်းများကို ရန်ကုန် ကြံတောသင်္ချိုင်း အနီးအနားမှ ၁၉၉၇ခုနှစ်က ရွှေပြောင်း၍ ပေါ်ထွက်လာသော မြေနေရာ အချို့ပေါ် တွင် ဘာသာပေါင်းစုံ မြေကွက်အသစ်ကြီး တခုဖော်ထုတ်မည့်အစီအစဉ်များကို ၁၉၉၈ ခုနှစ်တွင် အစိုးရက ကြေညာခဲ့ပါသည်။ ၂၀၀၁ ခုနှစ် အတွင်း ထိုနေရာတွင် ဆောက်လုပ်မည့် ခရစ်ယာန် အဆောက်အဦ တခု၏ပုံစံတွင် လက်ဝါးကပ်တိုင် ပါရှိသည်ကို အစိုးရက ကန့်ကွက်ခဲ့ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုစီမံကိန်းသည် ဤအစီရင်ခံစာရေးသားသည့် ကာလအတွင်း တိုးတက်မှု တစုံတရာ မရှိပါ။

လွတ်လပ်စွာကိုးကွယ်မှုအပေါ် ချုပ်ချယ်မှုများ

အစိုးရသည် ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာအပေါ် ၎င်း၏ဦးစားပေးမှုကို ဆက်လက် ပြသခဲ့ပြီး၊ အချို့သံဃာ များ ကဆန့်ကျင်ကြသော်လည်း သံဃာတော်များ၏လှုပ်ရှားမှု နှင့် ပြောဆိုမှုများအပြင် သံဃာအဖွဲ့ အစည်းကိုပါ ထိန်းချုပ် လိုပါသည်။ ၁၉၉၀ နောက်ပိုင်းတွင် အစိုးရ အသိအမှတ်ပြု ဂိုဏ်းကြီး ၉ ဂိုဏ်း မှလွဲ၍ အခြားသော သံဃာဂိုဏ်းအဖွဲ့အစည်းများကို ပိတ်ပင်ခဲ့ပါသည်။ ဤ ၉ ဂိုဏ်းသည် သံဃာများ တိုက်ရိုက်မဲ ပေးနည်းစနစ်မဟုတ်ပဲ အခြားသောနည်းဖြင့် ရွေးချယ်ထားသော မဟာသံဃာနာယက ကော်မတီ၏ အမိန့်ကြော်ငြာများကို နာခံရပါသည်။ စစ်အစိုးရသည် သံဃာတော်များ ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် မကိုက်ညီပဲ ဗုဒ္ဓဘာသာကို ထိခိုက်စေမည့် လုပ်ရပ်များ လုပ်ဆောင်ပါက စစ်ခုံရုံးများ၌ စွဲချက်တင်နိုင် သည့်အာဏာကို တပ်မှူးများအား ပေးအပ်ထားပြီး၊ သံဃာများ လိုက်နာရမည့် ကျင့်ထုံးများကိုလည်း သတ်မှတ်ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၀၁ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလတွင် သရက်မြို့၌ သီလရှင် နှစ်ပါးကို ဖမ်းဆီး၍ ဖော်ပြပါ အမိန့်ကို ချိုးဖောက်သည့်အတွက် ထောင်ဒဏ်ချမှတ်လိုက်သည်။ ၁၉၉၀ ခုနှစ် အစပိုင်းမှစ၍ စစ် အာဏာပိုင်တို့သည် ၎င်းတို့၏ တရားဝင်ဖြစ်မှုကို ပေါ်လွင်စေရန်ရည်ရွယ်၍ ဗုဒ္ဓသာသနာနှင့် ၎င်းတို့ဆက်စပ်နေမှုများကို အထူးကြိုးစား၍ ဖော်ပြခဲ့ပါသည်။ အစိုးရထိန်းချုပ်ထားသော သတင်း ဖြန့်ချိရေး ဌာနများက မကြာခဏ ဆိုသလိုအစိုးရ အရာရှိများ တိုင်းပြည်အနှံ့တွင် သံဃာတော်တို့ ကို ပူဇော်ကန်တော့ကြပုံ၊ တပြည်လုံးရှိ ဘုရားများတွင် ငွေကြေး လှူဒါန်းနေကြပုံ၊ ဘုရားများ ဆောက်လုပ်၊ ပြုပြင်၊ ထိန်းသိမ်းနေပုံ၊ ပြည်သူတို့မှ အမြင်အားဖြင့် စေတနာအလျောက် ငွေကြေးနှင့် အစားအစာ လှူဒါန်းနေကြပုံ၊ အခကြေးငွေမယူပဲ ဗုဒ္ဓဘာသာ အဆောက်အအုံများကို ဆောက်လုပ် မှမ်းမံခြင်းတို့ကို ရုပ်ပုံနှင့် တကွ ဖော်ပြကြပါသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဓမ္မ ကောက်နုတ်ချက်များကို လည်း

ပုံမှန်ဆိုသလို နိုင်ငံပိုင်သတင်းစာများ၏ ခေါင်းကြီးပိုင်းမှာ ဆောင်ပုဒ်များအဖြစ်ဖော် ပြလေ့ရှိပါ သည်။ အစိုးရက ဗုဒ္ဓဘာသာ သင်ခန်းစာနှင့်ပတ်သက်သော စာအုပ်များကိုလည်း ထုတ်ဝေပါသည်။ ပြည်ထောင်စု ကြံ့ခိုင် ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့သည် အစိုးရက အားပေး တည်ထောင်ထားသော လူထု အဖွဲ့ အစည်းဖြစ်ပြီး အဖွဲ့ဝင် များမှာ အများအားဖြင့် မိမိတို့ဆန္ဒ အလျောက် ပါဝင်သူများ မဟုတ်ကြပါ။ နိုင်ငံပိုင်သတင်းစာများအဆိုအရ ထိုအဖွဲ့ကြီး စည်းရုံးကျင်းပသည့် ဗုဒ္ဓဘာသာ ယဉ်ကျေးမှု သင်တန်းများကို လူ သန်းပေါင်းများစွာ တက်ရောက် သည်ဟုသိရပါသည်။

အစိုးရသည် ဗုဒ္ဓဘာသာ ရဟန်းသံဃာတော်များကို သင်တန်းပေးရန်အတွက် မဟာသံဃာ့နာယက ကော်မတီ၏ ဦးစီးမှုအောက်တွင်ရှိသော ရန်ကုန်နှင့်မန္တလေးမြို့များရှိ သံဃာ့တက္ကသိုလ်များကို ဆက် လက် ငွေကြေးထောက်ပံ့လျက်ရှိပါသည်။ သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာနလက်အောက်ရှိ သာသနာတော် အစွန့်ရှည်ရေးနှင့် ပြန်ပွားရေးဌာနသည် အစိုးရနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာသံဃာတော်များ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ ကျောင်းများအကြား ဆက်သွယ်မှုကို ကိုင်တွယ်ပါသည်။ ၁၉၉၀ပြည့် နှစ်လယ်ပိုင်းတွင် အပြည်ပြည် ဆိုင်ရာ ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာပြုတက္ကသိုလ်ကို ရန်ကုန်တွင် ဆောက်လုပ်ရန် အတွက် အစိုးရက ငွေကြေးထောက်ပံ့ပြီး ၁၉၉၈ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် ဖွင့်လှစ်ခဲ့ပါသည်။ ထိုတက္ကသိုလ်ကြီး၏ အဓိက ရည်ရွယ်ချက်မှာ “မြန်မာပြည် သိက္ခမ်းထားသော ဗုဒ္ဓဘာသာတရားကို ကမ္ဘာ့ပြည်သူပြည် သားများအား ခွဲဝေမျှပေးရန်” ဟုဖြစ်ပြီး၊ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် အဓိကသင်ကြား ပို့ချမည်ဖြစ် ပါ သည်။

စစ်အစိုးရသည် ဘာသာရေး အဖွဲ့အစည်းများ အပါအဝင် အဖွဲ့အစည်း အားလုံးနီးပါးကို နေရာ အနှံ့အပြားတွင်ရှိနေသည့် ထောက်လှမ်းရေးတပ်များ အသုံးပြုပြီး အဖွဲ့အစည်းများ အတွင်း ဖောက်ထွင်း၊ စုံစမ်း ထောက်လှမ်း လျက်ရှိနေပါသည်။ ဘာသာရေး အဖွဲ့အစည်း အားလုံးနှင့် ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းဆောင်တာတို့ မှာလည်း လွတ်လပ်စွာ ကိုးကွယ်ပိုင်ခွင့်နှင့် ဖွဲ့စည်းပိုင်ခွင့် မရရှိပဲ အစိုးရ၏ ကျယ်ပြန့်သည့် ချုပ်ချယ်ထားမှုကို ခံနေကြရပါသည်။ ဖြန့်ချိထုတ်ဝေသည့် ဘာသာရေး စာအုပ်စာတမ်း အပါအဝင် အားလုံးသော စာအုပ်စာတမ်းတွေမှာလည်း အစိုးရ၏ချုပ်ချယ်၊ စိစစ်၊ တည်းဖြတ်မှုခံရပါသည်။ အစိုးရသည် လူငါးဦးထက်ပိုသည့် ပြင်ပတွင် ပြုလုပ်သည့် ဘာသာရေး အစည်းအဝေး အပါအဝင် လူစုလူဝေးခြင်းများကို တားမြစ်ထားပါသည်။ ဤကဲ့သို့ စောင့်ကြည့် ထိန်းချုပ်မှုမျိုးသည် ဘာသာရေး နှင့်ပတ်သက်သည့်အတွေးအခေါ်၊ အမြင်တို့ ကိုလွတ်လပ်စွာ ဆွေးနွေးဖလှယ်နိုင်ရေးအား ပျက်ပြယ် စေပါသည်။ အစိုးရအနေနှင့် ဤကဲ့သို့ဆက်လက်၍ ဘာသာစုံကိုးကွယ်သူများအပေါ် အနီးကပ် ထောက်လှမ်းနေသည့် အကြောင်းရင်းတရပ်မှာ ယခင် ဘာသာရေး ခေါင်းဆောင်များ၊ အဖွဲ့ဝင်များ သည် နိုင်ငံရေးတွင် ယခုအခါ တက်ကြွစွာပါ ဝင်နေကြသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ၁၉၉၅ ခုနှစ်က အစိုးရသည် မည်သည့်နိုင်ငံရေးပါတီဝင်မဆို ရဟန်းမခံရ၊ ဘာသာရေး အကြီးအကဲအဖြစ် မပြုလုပ်ရ ဟု တားမြစ်ပါသည်။ ဤအမိန့်သည် ယခုတိုင် ရှိနေသော်လည်း တိတိကျကျ မကျင့်သုံးပါ။

အစိုးရသည် လူနည်းစုကိုးကွယ်သော ဘာသာများအား ဆက်လက်ပြီး ခွဲခြားမှုပြုလုပ်လျက်ရှိပြီး ၎င်း ဘာသာဝင်တို့၏ ပညာရေး၊ ဘာသာပြန်ပွားရေး၊ တည်ဆောက်ရေး လုပ်ငန်းများကို ချုပ်ချယ်ထား

ပါသည်။ အစိုးရက ဆယ်စုနှစ်များစွာ တိုက်ပွဲဝင်နေရသောတိုင်းရင်းသားများ (ကရင်၊ ကချင် စသဖြင့်) တို့ထဲတွင် အများစုမှာ ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင် များဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် ဗုဒ္ဓဘာသာ ကိုးကွယ်သော (ရှမ်းလူမျိုးကဲ့သို့) အုပ်စုများလည်း တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစု ပုန်ကန်မှုများတွင် ပါဝင် တိုက်ခိုက် နေကြပါသည်။

ခရစ်ယာန် ဘာသာ ပြန့်ပွားလာသည်ကို မလိုလားသော ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ၏ ကန့်ကွက်ချက်ကို အစိုးရသည် ထောက်ခံအားပေးသည့် အနေဖြင့် ခရစ်ယာန် သာသနာ့ဝန်ထမ်းများ အချို့ဒေသများ တွင် သာသနာပြုခြင်းကို ဆက်လက်ပိတ်ပင်ခဲ့ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ၂၀၀၂ ခုနှစ် ဧပြီလဆန်းတွင် ကချင် နှစ်ခြင်းဘာသာအသင်း၏ ၁၂၅ ကြိမ်မြောက် အထိမ်းအမှတ် တွေ့ဆုံပွဲ ကြီးကို ကချင်ပြည် နယ်တွင် ကျင်းပရန် ခွင့်ပြုပြီးမှ ရှောင်တခင် အမိန့်ကိုပြန်လည်ရုပ်သိမ်းခဲ့ပါသည်။ လူ သုံးသောင်းနီးပါး တက်ရောက်ခဲ့သောထိုအစည်းအဝေးကြီးကို ၂၀၀၂ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် ပြန်လည်ကျင်းပခဲ့ပြီး ထိုအသင်းကြီး၏ အထွေထွေ အတွင်းရေးမှူး အသစ်တဦး တင်မြှောက်ခဲ့ကြပါသည်။ အလားတူပင်၊ ၂၀၀၁ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် ရှမ်းပြည်နယ်၊ တောင်ကြီးမြို့တွင် လူသုံးထောင်ခန့် တက်ရောက်မည့် နှစ်ခြင်းခရစ်ယာန် လူငယ်များအစည်းအရုံး၏ လူထုစည်းဝေးပွဲကို အစိုးရက ကနဦးက ခွင့်ပြုမိန့်မပေး ပဲ ၂၀၀၂ခုနှစ် မေလတွင်မှ အစည်းအဝေးကို ကျင်းပခွင့်ပြုပြီး လူ ၃၀၀ သာ တက်ရောက်ရန် ကန့် သတ်ခဲ့ပါသည်။

၁၉၆၀ပြည့် နှစ်လယ်ပိုင်းမှစ၍ ယေဘုယျအားဖြင့် နိုင်ငံခြား သာသနာရေး အဖွဲ့အစည်းများကို ပြည်တွင်း တွင်အမြဲတန်းတာဝန်ဝတ္တရားများ လုပ်ဆောင်ခွင့်မပြုတော့ပါ။ နိုင်ငံခြား သာသနာပြုအဖွဲ့ အားလုံး နီးပါးကို တိုင်းပြည်မှနှင်ထုတ်ခဲ့ပြီး ၎င်းအဖွဲ့အစည်းများ အထူးသဖြင့် ခရစ်ယာန် ဘာသာ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဆက်နွယ်နေ၍ တိုင်းပြည်အနှံ့ အပြားတွင် ထူထောင်ဖွင့်လှစ်ထားသည့် ကိုယ်ပိုင် ကျောင်းများ၊ ဆေးရုံများကို ပြည်သူပိုင်သိမ်းခဲ့ပါသည်။ ဤသို့ပြည်သူပိုင် သိမ်းလိုက်သည့်အတွက် လျော်ကြေး ငွေကို အစိုးရထံမှ တစ်စုံတစ်ရာ ရရှိသည်ဟု မသိရပါ။ အစိုးရအနေဖြင့် လွတ်လပ်ရေး မရမီကတည်းက တာဝန်ထမ်းဆောင် နေကြသည့် သက်ရွယ်ကြီးပြီဖြစ်သည့် အနည်းငယ်သော ကက်သလစ် ရဟန်းတော်များနှင့် သီလရှင်များကို ဆက်လက်တာဝန် ထမ်းဆောင် ခွင့်ပြုပါသည်။ ရံဖန်ရံခါ ကက်သလစ် နှင့် ပရိုတက်စတင့်များ (Protestants) အပါအဝင် ဘာသာရေး အဖွဲ့အစည်း များသည် နိုင်ငံခြားသာသနာ့ဝန်ထမ်းများနှင့် ဘာသာရေးလုပ်သားများကို မြန်မာပြည်တွင်းသို့ နယ်လှည့် ခရီးသွားများအဖြစ် ခေါ်လာတတ်ကြသော်လည်း ဝင်ရောက်လာသောသူများ လုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်ရာတွင် အစိုးရအနေနှင့် သာသနာပြုလုပ်ငန်းများ ပြုလုပ်နေသည်ဟု မထင်မှတ်စေရန် ဂရုစိုက် သတိထားပြီး လုပ်ကိုင်ကြရပါသည်။ ၁၉၆၂ ခုနှစ် မတိုင်မီကတည်းက တည်ရှိခဲ့သော ခရစ်ယာန် သမ္မာကျမ်းစာ သင်ကျောင်းများ ဆက်လက်တည်ရှိနေပါသည်။ သို့သော် စစ်အာဏာ ပိုင်များ အနေဖြင့် သက္ကရာဇ် ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် စစ်ကိုင်းတိုင်း၊ တမူးမြို့နယ်တွင် ၁၉၇၆ ခုနှစ်က တည်းက တည်ထောင်ထားသော သမ္မာကျမ်းစာ ကျောင်းတကျောင်းကို ပိတ်ခဲ့ပါသည်။

ဒေသအများစုတွင် ခရစ်ယာန် အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် ဘုရားကျောင်းအသစ်များ ဆောက်လုပ် လိုပါက ခွင့်ပြုမိန့်ရရှိရန် ပိုမိုကြီးမားသော အခက်အခဲများကြုံတွေ့နေရပါသည်။ မူစလင်များ၏ ပြော

ကြားချက်အရ၊ ၎င်းတို့အနေနှင့်လည်း ဗလီကျောင်းအသစ်များဆောက်လုပ်ခြင်းကို တပြည်လုံးတွင် ပိတ်ပင်ခံထားရကြောင်းနှင့်၊ လက်ရှိဗလီများ တိုးချဲ့ ပြုပြင်ခြင်းတို့ကိုလည်း ခွင့်ပြုချက်ရရန် အလွန် ခက်ခဲကြောင်း သိရပါသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အဖွဲ့အစည်းများ အနေဖြင့် ဘုရားများ၊ ကျောင်းများ တည်ဆောက်ခွင့်ကို အခက်အခဲမရှိဟု သိရပါသည်။ ချင်းပြည်နယ် ဒေသအချို့တွင် အာဏာပိုင်များ က ဘုရားရှိခိုးကျောင်း အသစ်များကို ၁၉၉၇ ခုနှစ်မှစ၍ ခွင့်မပြုတော့ဟု ဆိုပါသည်။ အစိုးရသည် ကချင်ပြည်နယ်မြို့တော်၊ မြစ်ကြီးနားမြို့လမ်းမကြီးများတွင် ဘုရားရှိခိုးကျောင်းများ ဆောက်လုပ်ခွင့် ပိတ်ပင်ထားသည်ဟု သိရပါသည်။ ရန်ကုန်မြို့တော်တွင် အာဏာပိုင်များက ခရစ်ယာန် အဖွဲ့အစည်း အားလုံးကို ၎င်းတို့၏ ကိုးကွယ်ရာ ဌာနများကို ဘုရားရှိခိုး ကျောင်းဟုမခေါ်ပဲ လူမှုရေးဌာနများဟု ခေါ်ရန် ညွှန်ကြားထားပါသည်။ သတင်းရပ်ကွက်တစ်ခု၏ ခန့်မှန်းချက်အရ အစိုးရအနေနှင့် တနှစ်လျှင် ဘုရားရှိခိုးကျောင်း အသစ် ၁၀ မှ ၁၅ ကျောင်းလောက်သာ ဆောက်လုပ်ခွင့်ပေးသည်ဟု ဆိုပါသည်။ သာသနာရေး ဝန်ကြီးဌာနက ပေးသည့်ဆင်ခြေမှာ ဘာသာရေး အဆောက်အဦး သစ်များ ဆောက်လုပ်ခွင့်သည် “ဒေသရှိလူဦးရေ အပေါ်တွင်တည်ရှိသည်” ဟုဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် ငြားလည်း ဗုဒ္ဓဘာသာများအတွက်မူ ကိုးကွယ်မှုအလိုအရချက်နှင့် ဘုရားတည်ခြင်းလုပ်ရပ်များကို အကျိုးအကြောင်းတရား နှင့် ဆက်စပ် ထားပုံသိပ်မတွေ့ရပါ။ ပြည်တွင်းရှိဒေသ အများအပြားတွင် ခရစ်ယာန်နှင့် မူစလင် အစုအဖွဲ့များက ဘုရား ရှိခိုးကျောင်းငယ်များ၊ ဗလီများကို လမ်းသွယ်များနှင့် မထင်ရှားသည့်နေရာများတွင် ဆောက်သည့်အခါ ဒေသဆိုင်ရာအာဏာပိုင်များ၏ သဘောတူညီချက် ကို တရားဝင် မဟုတ်သိနားလည်မှုနှင့်ရယူ၍ တည်ဆောက်ကြပါသည်။ ထိုသို့ တရားဝင်မဟုတ်သော နည်းဖြင့် တည်ဆောက် ခြင်း သည် ဥပဒေအရ မခိုင်မြဲပါ။ ဒေသဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်များ သို့မဟုတ် အခြေအနေများ ပြောင်းလည်း ခဲ့လျှင် နားလည်မှုဖြင့် ဆောက်လုပ်ခွင့်ပေးထားမှုများကိုတခဏခြင်း ဖျက်သိမ်းပြီး ဆောက်လုပ်ရေးကို ရပ်ဆိုင်း ပစ်တတ်ပါသည်။ အချို့ကိစ္စ များတွင် အဆောက်အဦးများ ကိုပင် ဖြိုဖျက်ပစ်ခဲ့ပါသည်။

၁၉၆၀ ပြည့် နောက်ပိုင်း နှစ်များမှစ၍ ခရစ်ယာန်နှင့် မူစလင်အစုအဖွဲ့များ၏ ဘာသာရေးစာပေများကို မြန်မာပြည်တွင်းသို့ တင်သွင်းရန် အခက်အခဲများရှိပါသည်။ ဘာသာရေးနှင့် လူမှုရေးစာပေများ အပါအဝင် ထုတ်ဝေသမျှ စာအုပ်စာပေများသည်လည်း စိစစ်ဖြတ်တောက်မှု များခံကြရပါသည်။ တိုင်းရင်းဘာသာ စကားများဖြင့် သမ္မာကျမ်းစာ ပြန်ဆိုထားခြင်းများကို ပြည်တွင်းသို့ တရားဝင် တင်သွင်းခွင့် မပြုပါ။ အစိုးရ၏ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် သမ္မာကျမ်းစာများကို တိုင်းရင်းဘာသာ စကားများဖြင့် ပြည်တွင်းတွင် ပုံနှိပ်ခွင့်ပြုသော်လည်း များသောအားဖြင့် ၎င်းခွင့်ပြုမိန့် ရရှိရန်မှာ မလွယ်ကူပါ။ ဤအစီရင်ခံစာရေးသားသည့် ကာလအတွင်း သမ္မာကျမ်းစာနှင့် ဘာသာရေး စာစောင်များ သိမ်းဆည်း ခြင်းခံရသည်ဟု သတင်းမရရှိပါ။ ၂၀၀၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလတွင် ဂွတ်(ဒ်) ဘူ(က်)(စ) ဖော် အော(လ်) (Good Books for All) ဟုခေါ်သော ဂျာမနီအခြေစိုက် ကုမ္ပဏီသည် သမ္မာကျမ်းစာ အုပ်စုစာပေများကို ပြည်တွင်းတွင် ဖြန့်ချိခွင့် ရခဲ့ ပါသည်။ ၁၉၉၉ ခုနှစ်တွင် တရားမဝင် တင်သွင်း လာသော သမ္မာကျမ်းစာအုပ် နှစ်သောင်းခန့်ကို စစ်ကိုင်းတိုင်း၊ တမူးမြို့တွင် သိမ်းဆည်းခြင်း ခံရပါသည်။ ၂၀၀၁ ခုနှစ်အတွင်း ၎င်းသမ္မာကျမ်းစာများ ဖျက်ဆီးခြင်းခံရသည်ဟု ကောလဟာလ ထွက်လာသည်တွင် အာဏာပိုင်များက ၎င်းသမ္မာကျမ်းစာ များကို ရန်ကုန်မြို့တွင် သိုလှောင်ထား ကြောင်းဖြင့် ဘာသာရေးအုပ်စုတစ်ခု ကိုပြောကြား ခဲ့ပါသည်။ ဤအစီရင်ခံစာ ကာလအဆုံးပိုင်းတွင်

သိုလှောင်ထားသည်ဆိုသော ထိုသမ္မာကျမ်းစာအုပ်များ၏ အခြေအနေကို တိတိကျကျ မသိရှိရပါ။ ၂၀၀၁ ခုနှစ်အတွင်း၌ ဘာသာရေး အုပ်စုတစ်ခုက ၎င်းတို့၏ အင်္ဂလိပ်ဘာသာရေး သမ္မာကျမ်းစာ အုပ်စု ၂၀၀၀ကို အစိုးရက တင်သွင်းခွင့်ပေးလိုက်ပြီ ဖြစ်ကြောင်းပြောပါသည်။ ဤသည်မှာ အနှစ် ၂၀ အတွင်း ပထမဆုံးအကြိမ် ခွင့်ပြုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဤကျမ်းစာအုပ်များကို မတင်သွင်းဖြစ်ခဲ့ပါ။ ဤကိစ္စနှင့် ပါတ်သက်၍ ၂၀၀၂ခုနှစ် မေလတွင် အစိုးရက ၎င်း၏ခွင့်ပြုချက်ကို ပြန်ရုတ်သိမ်း လိုက်ပါသည်။

အစိုးရ စိစစ်ရေးအဖွဲ့များသည် ယေဘုယျအားဖြင့် ခရစ်ယာန်နှင့် မူစလင် ဘာသာရေး စာပေများနှင့် ခရစ်ယာန် သမ္မာကျမ်းစာကို ပြည်တွင်း၌ ပုံနှိပ်ဖြန့်ချိမှု ကိုချုပ်ချယ် ထားလျက်ရှိပါ သည်။ ကျော်လွှား ရန် အခက်ခဲဆုံး ချုပ်ချယ်မှုတစ်ရပ်မှာ စာပေစိစစ်ရေးသမားတို့က စာလုံး တရာကျော် ကို ဗုဒ္ဓဘာသာ စာပေနှင့်ပါတ်သက်၍ ရှေးယခင်ထဲက အသုံးပြုလာခဲ့သော မြန်မာအသုံးအနှုန်းများ ဖြစ်သဖြင့် ခရစ်ယာန်နှင့် အစ္စလာမ်စာပေများတွင် အသုံးပြုခွင့်မရှိရဟု တားမြစ်ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းစာလုံး အများစုမှာ ကိုလိုနီခေတ်မှစ၍ အချို့သော ပြည်တွင်းရှိ ခရစ်ယာန်နှင့် မူစလင်အုပ်စု တို့က လက်ခံ အသုံးပြုလာသော စာလုံးများ ဖြစ်ပါသည်။ ဤချုပ်ချယ်မှုများကို ဗုဒ္ဓဘာသာ မဟုတ်သော စာပေ များကို ဘာသာပြန် ထုတ်ဝေနေသော အဖွဲ့အစည်းများက အယူခံထားပါသည်။ ၎င်းအဖွဲ့များကြောင့် တားမြစ်ထားသော စာလုံးပေါင်းမှာ ယခုအခါ ၁၂ လုံးခန့်သာ ကျန်တော့သည်ဟု သိရ ပါသည်။ သို့သော် ဤအစီရင်ခံစာ ရေးသားပြီးဆုံးသည့်ကာလအထိ ဤကိစ္စသည် မပြီးပြတ်သေး ကြောင်း သိရပါသည်။ ထို့အပြင် အခြားသတင်းရပ်ကွက်မှကြားရသည်မှာ စာပေစိစစ်သူတို့က ခရစ်ယာန် ဓမ္မဟောင်း (Old Testament) နှင့် ကိုရန် (Koran) ကျမ်းစာတွေထဲတွင်ပါရှိသော အခြား ဘာသာဝင်များအပေါ် အကြမ်းဖက်ခြင်းကို အားပေး သည်ဟု ယူဆရ သော စာပိုဒ်များကို ကန့်ကွက်ထားပါသည်။ ယခင်က စာပေ စိစစ်သူများက ခွင့်မပြုသော စာအုပ်စာတမ်းများကို ပိုင်ဆိုင်မှုအတွက် ဖမ်းဆီး တရားစွဲ ခံရသူများ ရှိခဲ့သော်လည်း ယခုနှစ်အနည်းငယ်အတွင်း ဤကဲ့သို့ ထုံးတမ်းစဉ်လာ ဘာသာရေး စာပေများ လက်ဝယ်ပိုင်ဆိုင်မှု ကြောင့် ဖမ်းဆီးတရားစွဲခံရသည် ဆိုသော သတင်းများ မရရှိပါ။

အစိုးရသည် ဘာသာရေး အဖွဲ့ဝင်အားလုံးကို အခြားတိုင်းပြည်များတွင်ရှိသော ဘာသာတူများနှင့် ဆက်သွယ်ခွင့်ပြုပြီး ဘာသာရေးကိစ္စနှင့် နိုင်ငံခြားတိုင်းပြည်များသို့ ခရီးသွားခွင့်ပြုပါသည်။ သို့သော် လည်း နိုင်ငံခြားသွားသူများသည် နိုင်ငံကူးလက်မှတ်နှင့် ဗီဇာထုတ်ပေးရေး ကိစ္စတို့တွင် ချုပ်ကိုင်မှု၊ နိုင်ငံခြားငွေလဲ လှယ်ရာတွင် ထိန်းချုပ်မှုအပြင်၊ အစိုးရ၏ ဘာသာမရွေး နိုင်ငံခြားသွားသူများ၏ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လှုပ်ရှားမှုများကို စောင့်ကြည့်မှုတို့ကို တွေ့ကြုံကြရပါသည်။ အစိုးရသည် တစ်ခါ တရံ ဟာ့ချ် (Hajj) ဘုရားဖူး အတွက်ခရီးသွားလိုသော မူစလင်တို့အတွက် ခက်ခက်ခဲခဲ ပြုလုပ် ထားသော နိုင်ငံကူးလက်မှတ် ထုတ်ပေးရေး အစီအစဉ်များကို လျော့ပေးပြီး လျင်မြန်စွာ ထုတ်ပေး တတ်ပါသည်။

နိုင်ငံသားများနှင့် ဧည့်နိုင်ငံသားများ အမြဲတမ်းကိုင်ဆောင်ရန်လိုအပ်သော အစိုးရထုတ် မှတ်ပုံတင် ကတ်ပြားများတွင် ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာကို တခါတရံတွင် ထည့်သွင်းထားပါသည်။ မှတ်ပုံ တင်

ပေါ်တွင် ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာကို ဖော်ပြရမည်ဟု တိတိကျကျ အမိန့် တစ်စုံတစ်ရာရှိပုံ မပေါ်ပါ။ တိုင်းရင်းသား များသည် အချို့ အစိုးရလျှောက်လွှာပုံစံများ (ဥပမာ၊ နိုင်ငံကူးလက်မှတ် လျှောက်လွှာပုံစံ) တွင် မိမိ တို့ကိုးကွယ်ရာဘာသာနှင့် လူမျိုးစုတို့ကို ဖြည့်စွက်ရန်အတွက် သီးခြားဖြည့်စွက်ကွက်များ ပါရှိပါ သည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် မဟုတ်သော အစိုးရအမှုထမ်းများသည် အထက်တန်း ရာထူးများ ရရှိရေးတွင် ခွဲခြားမှု များ ခံနေရဆဲဖြစ်ပါသည်။ အစိုးရအဖွဲ့တွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် မဟုတ်သူ တဦးတည်းသာရှိပါသည်။ ထိုဗိုလ်မှူးချုပ်သည် လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့တွင် တဦးတည်းသော အထက်တန်းအရာရှိဖြစ်ပါသည်။ အစိုးရသည် မူစလင်များ စစ်တပ်တွင် ဝင်ရောက် အမှုထမ်းခြင်းကို အားမပေးပါ။ အလယ်လတ်တမ်း ရှိ ခရစ်ယာန်နှင့်မူစလင် ဘာသာဝင် စစ်ဗိုလ်များသည် ရာထူးတိုးလိုသော် ဗုဒ္ဓဘာသာသို့ ကူးပြောင်း ရန် ၎င်းတို့အထက် အရာရှိများက တိုက်တွန်းပါသည်။

အနောက်ပိုင်းကမ်းရိုးတမ်း ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် နေထိုင်သော ရိုဟင်ဂျာ မူစလင် လူမျိုးစုသည် တရား ဥပဒေ၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးခွဲခြားမှုများ ကြီးမားစွာ ဆက်လက်ကြုံတွေ့နေကြရပါသည်။ ကိုလိုနီခေတ် မှစ၍ မြန်မာပြည်အတွင်း နေထိုင်ခဲ့ကြသူများသာ နိုင်ငံသား ဖြစ်သည်ဟူသော အလွန်တင်းကျပ်သည့် နိုင်ငံသား ဥပဒေ၏သတ်မှတ်ချက်အရ၊ အစိုးရသည် ရိုဟင်ဂျာ အများစုတို့၏ ဘိုးစဉ်ဘောင်ဆက် များမှာ ထိုသို့နေထိုင်သူများ မဟုတ်ဟူသော အခြေခံပေါ်တွင် နိုင်ငံသားအဖြစ်မှ ငြင်းပယ်ခြင်း ဖြစ်ပါ သည်။ ဘင်္ဂလားဒေ့ (ရှ်) မှပြန်လာသော ရိုဟင်ဂျာလူမျိုးစုဝင်များ အတွင်းမှ တိုင်ကြားချက်အရ အစိုးရသည် ၎င်းတို့၏ ခရီးသွားလာမှုနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ကိုင်မှုတို့ကို အလွန်တင်းကြပ်စွာ ပိတ်ပင်ထား ကြောင်းသိရပါသည်။ ၎င်းတို့အား မြန်မာပြည်တွင်းနေ အခြားသော နိုင်ငံခြားသား များနည်းတူ နိုင်ငံခြားသား မှတ်ပုံတင်ကတ်ပြား ထုတ်ပေးထားပါ။ ၎င်းတို့ နေထိုင်သော နယ်မြေ၊ ကျေးရွာမှ ခရီးထွက်ခွာ သွားလိုသော် မြို့နယ် အာဏာပိုင်များထံမှ ခွင့်ပြုချက် ရရှိရန်လိုပါသည်။ ယေဘုယျ အားဖြင့် အာဏာပိုင်များသည် ရိုဟင်ဂျာ မူစလင်များနှင့် မူစလင် မဟုတ်သော ရခိုင်လူမျိုးများကို ရန်ကုန်မြို့သို့ သွားခွင့်မပြုသော်လည်း လာဒီပေးခြင်းဖြင့် တခါတရံ သွားခွင့်ရတတ်ပါသည်။ ထို့အပြင် အထက်တန်း ပညာသင်ကြားခွင့်ကို တိုင်းရင်းသားများ အတွက်သာ ကန့်သတ်ထားသဖြင့် ရိုဟင်ဂျာ များသည် အစိုးရပိုင်ကျောင်းများတွင် အခြေခံပညာရေးထက် ကျော်လွန်၍ ပညာသင်ကြားခွင့် မရှိပါ။ ထို့ကြောင့် အစိုးရဌာန အလုပ်များတွင် မရနိုင်ပါ။ ယခု အစီရင်ခံစာရေးသားသည့် ကာလပိုင်းအတွင်း အထူးသဖြင့် မူစလင်များ၏ ကိုးကွယ်မှုများနှင့် ခရီးသွားလာခွင့်များ အပေါ်ချုပ်ချယ်မှုများ ပြည်လုံး ကျွတ် တိုးပွားလာသည်ကို သိရပါသည်။

လွတ်လပ်စွာကိုးကွယ်ခွင့် ချိုးဖောက်မှုများ။

လွတ်လပ်စွာပြောဆိုခွင့်၊ ရေးသားထုတ်ဝေခွင့်၊ စုဝေးခွင့်နှင့် သံတမန်များ၏သွားလာခွင့် အပါအဝင် ခရီးသွားလာခွင့်များကို အစိုးရကထိန်းချုပ်ထားသဖြင့် မြန်မာပြည်တွင်းရှိ လွတ်လပ်စွာကိုးကွယ်ခွင့် အပါအဝင် လူ့အခွင့်အရေးများ နှင့်ပတ်သက်သော တိကျမှန်ကန်သည့်သတင်းများ အချိန်မီ ရရှိရန်

မလွယ်ကူပါ။ အခွင့်အရေးချိုးပေါက်မှု သတင်းများကို လပေါင်း၊ နှစ်ပေါင်း ကြာပြီးမှသာ ရရှိတတ်ပါသည်။

စစ်တပ်အတွက် ပေါ်တာများ ဆင့်ခေါ်ခြင်းကို မလိုက်နာပဲ ငြင်းဆိုသော ရွာသူရွာသားတို့ကို စစ်ဗိုလ်များက သတ်ဖြတ်သည်ဟူသော သတင်းများ ဆက်လက်ကြားနေရပါသည်။ ဥပမာ ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် စစ်အုပ်စု၏ စစ်ဗိုလ်များက ကရင်ပြည်နယ်အတွင်းရှိ ဗလီတခုမှ တရားဟောဆရာ အား ပေါ်တာဆွဲရာ ၎င်းကထိုအချိန်ခါသည် မူစလင်တို့၏ ဥပုသ်ဝင်သည့် ရာမဒါလဖြစ်နေ၍ ခွင့်လွှတ် ရန် ပြောဆိုရာ စစ်ဗိုလ်များက သေနတ်နှင့် ပစ်သတ်ခဲ့ပါသည်။ စစ်တပ်သည် ဘာသာရေးပုဂ္ဂိုလ်များ ကို အခြားအချိန်များတွင်လည်း သတ်ဖြတ်ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၀၂ ခုနှစ် မေလတွင် ကရင်တော်လှန်ရေး အုပ်စုမှ တပ်သားများက ခြံခိုတိုက်ခိုက်ပြီး နောက်တနေ့တွင် စစ်သားများသည် ခရစ်ယာန်တရား ဟောဆရာ တဦးအပါအဝင် ကရင်အမျိုးသား ၁၀ဦးတို့ကို သတ်ဖြတ်ခဲ့ပါသည်။

အစိုးရလုံခြုံရေးအဖွဲ့များသည် သာသနာ့ဝန်ထမ်းများကို ဖမ်းဆီးခြင်း ဘုရားရှိခိုးကျောင်းများကို ဖျက်ဆီးခြင်း၊ ဘာသာရေး ကိုးကွယ်မှုများကို တားမြစ်ခြင်း စသည့်အရေးယူမှု အမျိုးမျိုးကို ခရစ်ယာန်အုပ်စု များအပေါ် ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၀၂ နှင့် ၂၀၀၃ ခုနှစ်များတွင် ရန်ကုန်မြို့အနီး ဒဂုံတောင်ပိုင်း မြို့နယ်ရှိ ဧဝံဂေလီများ (Evangelists) ကို ၎င်းတို့အိမ်များတွင် ဘုရားရှိခိုးကျောင်းများအဖြစ် အသုံးပြုခြင်း၊ မူကြိုကျောင်းများ ဖွင့်လှစ်ခြင်းပြုလုပ်ပါက ဖမ်းဆီးမည်ဟု ခြိမ်းခြောက်ပါသည်။

၂၀၀၁ ခုနှစ်အတွင်းက ဘာသာရေး တွေ့ဆုံပွဲများ လုပ်ပိုင်ခွင့်မရှိသည့်အတွက် ဟူသော အကြောင်းပြချက်ဖြင့် ရန်ကုန်မြို့ ၌ ခရစ်ယာန်ဘုရားရှိခိုးကျောင်းများအဖြစ် အသုံးပြုသော အိမ်ပေါင်း ၈၀ကျော် ကို (အစဉ်အလာအားဖြင့် ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်များစုဝေးတတ်သည့်နေရာများ) အာဏာပိုင်များက ပိတ်ပစ်ခဲ့ပါသည်။ ထိုနှင့်တချိန်တည်းမှာပင် ဘုရားရှိခိုးကျောင်းများ တရားဝင် ဆောက်လုပ်ခွင့် ရရှိရန် အလွန် ခက်ခဲအောင် ပြုလုပ်ထားပါသည်။ အထူးသဖြင့် တိုင်းပြည်အနှောက်ပိုင်းရှိ ချင်းပြည်နယ်တွင် အစိုးရက ချင်းတိုင်းရင်းသားများကို ဗုဒ္ဓဘာသာသို့ သွတ်သွင်းရန် ဖိအားပေး၍ ကြိုးစားခဲ့သည့်အပြင်၊ ခရစ်ယာန် ဘုရားရှိခိုးကျောင်းများကို ဖျက်စီးခြင်း၊ ခရစ်ယာန်ဘုန်းတော်ကြီးများကို ကိုယ်ထိလက်ရောက် ကျူးလွန်ခြင်း စသည်တို့ကိုပြုလုပ်၍ ချင်း-ခရစ်ယာန်များကို သာသနာပြုခြင်းမှ တားမြစ်ခဲ့ပါသည်။ ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ် အထိ ချင်းလူမျိုးတို့သည် ခရစ်ယာန်ဘာသာ၊ ရိုးရာဘာသာများကို အစိုးရ၏ နှောင့်ယှက်မှု နည်းပါးစွာဖြင့် ကျင့်သုံးခဲ့ပါသည်။ (ပြည်တွင်းရှိ အရေးပါသော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ ကြားတွင် ချင်းအမျိုးသားတို့သည် အစိုးရကို လက်နက်နှင့်ပုန်ကန်နေသော အဖွဲ့အစည်းများကိုလည်း မကူညီခဲ့သည့်အပြင် အစိုးရနှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးတွင်လည်း မပါဝင်ပါခဲ့သူများဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် ၁၉၈၈ခုနှစ်တွင် ချင်းအတိုက်အခံ အုပ်စုများ ပေါ်ပေါက်လာပြီး အစိုးရကို တက်တက်ကြွကြွ ပုန်ကန်ခဲ့ပါသည်။) အာဏာပိုင်များသည် ချင်း-ခရစ်ယာန်များကို ၎င်းတို့ ဘာသာကိုးကွယ်ခြင်းကို တားမြစ်ခဲ့ပါသည်။ အစိုးရတပ်ဖွဲ့များသည် ခရစ်ယာန်ဘုရား ရှိခိုးကျောင်းများ၊ သင်္ချိုင်းများကို ဖြိုဖျက်ပြီး ၎င်းနေရာတို့တွင် တပ်စခန်းများကို ကြိမ်ဖန်များစွာ တည်ဆောက်ခဲ့ရုံသာမက၊ ဒေသတွင်းရှိ ချင်း-ခရစ်ယာန်လူမျိုးတို့ကို ထိုမတရားလုပ်မှုများတွင် အတင်းအကျပ် ကူညီခိုင်းခဲ့ပါသည်။ ထို့အပြင် သတင်းများအရ စစ်တပ်သည် လူသူအရောက် နည်းသောဒေသများရှိ ခရစ်ယာန် ဘုရား

ရှိခိုးကျောင်းများ၏ သိက္ခာတော်ကို စော်ကားပြီး စစ်ခန်းများ အဖြစ်ပြောင်းလည်းပစ်ခဲ့ပါသည်။ ၁၉၉၀ပြည့်နှစ် အစောပိုင်း ကာလများမှစ၍ လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များသည် ချင်း-ခရစ်ယာန် ရွာပြင်များတွင် တည်ဆောက်ထားသော လက်ဝါးကပ်တိုင်များကို ဖြိုဖျက်ခြင်း သို့မဟုတ် ရွာသူရွာသားတို့အား ဖြိုဖျက်ခိုင်းစေခြင်းများ ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ထိုလက်ဝါးကပ်တိုင် နေရာများတွင် ဘုရားများကိုတည်ပါ သည်။ တခါတရံ အဓမ္မလုပ်အားပေးခိုင်းပြီး ဘုရားများကိုတည် ဆောက်ခိုင်းပါသည်။ သတင်းတရပ် အဆိုအရ ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ် ဇူလိုင်လတွင် ဗိုလ်ကြီး ခင်မောင်မြင့်ဆိုသူသည် တမူးမြို့နယ်တွင်းရှိ ခရစ်ယာန် ကျောင်းများ အားလုံးကို အမိန့်ဖြင့် အတင်းအကျပ် ပိတ်ခဲ့ပါသည်။ ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်မှစ၍ အစိုးရက ခရစ်ယာန် ဘာသာဝင်တို့ကို ဗုဒ္ဓဘာသာသို့ အတင်းအကျပ် ပြောင်းခိုင်းခြင်းကို အားပေးခဲ့ပါသည်။ သတင်းများအရ အာဏာပိုင်များသည် ခရစ်ယာန် ဘာသာတရား ဟောပြောချက်များကို စိစစ်ထိန်းချုပ်ပြီး ခရစ်ယာန် ဘုန်းတော်ကြီးများ သာသနာပြုခြင်းတို့ကို တားမြစ်ပိတ်ပင်ပါသည်။ ၂၀၀၂ ခုနှစ် ဧပြီလတွင် ချင်း- ခရစ်ယာန်တရားဟော ဆရာ ၂ ဦး နှင့်မိသားစုတို့သည် ၎င်းတို့၏ ရန်ကုန်မြို့ဆင်ခြေဖုန်းရှိ နေအိမ်တွင် ညအိပ်ညနေ ဧည့်သည်များကို မှတ်ပုံမတင်ပဲ လက်ခံထားသည့် အတွက် အဖမ်းဆီးခံရပါသည်။ သို့သော် တရားဟောဆရာ တဦးသည် လိုအပ်သည့်အတိုင်း စာရေး တိုင်ကြားခဲ့သော်လည်း ပြန်ကြားစာ မရရှိခဲ့ပါ။ ဤသို့ဖမ်းဆီးခြင်းမှာ တရားဟော ဆရာများ ဒဂုံ မြောက်ပိုင်းဒေသတွင် ပြောင်ပြောင်တင်းတင်း သာသနာပြုနေခြင်းကို အတင်းရပ်ဆိုင်းအောင် ကြိုးပမ်း မှုတရပ်ဖြစ်ပါသည်။ တရားဟောဆရာတို့က အမိန့်မလိုက်နာသည့်အတွက် ၎င်းတို့ကို ဒဂုံမြောက် ပိုင်း ရဲစခန်းမှတစ်ဆင့် အင်းစိန်ထောင်သို့ ပို့လိုက်ပါသည်။ တရားဟောဆရာများနှင့် မိသားစုတို့ကို ယခု ထောင်မှလွတ်လိုက်ပြီဟု သတင်းရပါသည်။

ယခင်က ခရစ်ယာန် တရားဟောဆရာများသည် ဘာသာဝင်မဟုတ်သူများကို တရားမဟောပါဟု ကတိစာချုပ်လက်မှတ် မထိုးလျှင် စစ်သားများက ရိုက်နှက်ကြပါသည်။ ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်မှစ၍ တောင်တန်း ဒေသ ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာပြုအဖွဲ့များ၏ အကူအညီကိုယူ၍ အစိုးရ အာဏာပိုင်များနှင့် လုံခြုံရေး တပ်ဖွဲ့များသည် ချင်းလူမျိုးခရစ်ယာန်ဘာသာများက ရိုးရာအယူဆများ ကိုးကွယ်သော ချင်းလူမျိုး တို့အား သာသနာပြုခြင်းကို တားမြစ်ရန် ကြိုးပမ်းခဲ့ကြပါသည်။

၁၉၉၀ပြည့်နှစ်မှစ၍ အာဏာပိုင်များနှင့် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့ဝင်များသည် ချင်းတိုင်းရင်းသားများထဲတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာကို ခရစ်ယာန်ဘာသာထက် သာလွန်စေရန် ရံဖန်ရံခါ အကျပ်ကိုင်နည်း သုံး၍လည်း ကောင်း၊ အခြားနည်းမျိုးစုံကို သုံး၍လည်းကောင်း ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ဤ ချင်းလူမျိုးတို့အား “မြန်မာမှု ပြု” သည့် စီမံချက်ကို လုပ်ကိုင်ရာတွင် အခြားကြိုးပမ်းမှုများနှင့် တွဲဖက်ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ သတင်းများ အဆိုအရ ထိုကြိုးပမ်းမှုများထဲတွင် ချင်းပြည်နယ်နှင့် ချင်းလူမျိုးအများစု နေထိုင်သော ဒေသများတွင် တပ်အင်အားများ တိုးချဲ့ချထားခြင်း၊ အစိုးရအကူအညီနှင့် မြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာ သံဃာတော်များကို ခေါ်ယူ၍ နေထိုင်သတင်းသုံးစေခြင်း၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် လုံးဝမရှိသော သို့မဟုတ် နည်းပါးသော ချင်းရပ်ရွာ ဒေသများတွင် ဘုန်းကြီးကျောင်းများ၊ ဘုရားပုထိုးများ တည်ဆောက်ခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး ချင်းတိုင်းရင်းသားများကို မကြာခဏဆိုသလို အဓမ္မ ငွေကြေးများ“လှူ” ခိုင်းခြင်းနှင့် အဓမ္မလုပ်အား ပေး ခိုင်းခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်ခဲ့ကြပါသည်။ ဒေသဆိုင်ရာ အစိုးရအရာရှိများကလည်း ဗုဒ္ဓဘာသာသို့

ကူးပြောင်းလာသည့်သူများနှင့် အိမ်ထောင်စုများကို လစဉ်ထောက်ပံ့ကြေး ပေးမည်ဟု ကတိပြုကြပါသည်။ ချင်းပြည်နယ်တွင် စခန်းချထားသည့် စစ်သားများသည် ချင်းအမျိုးသမီးများနှင့် အိမ်ထောင်ပြု၍ ဇနီးများ ဗုဒ္ဓဘာသာဖြစ်အောင် လုပ်နိုင်လျှင် ရာထူးနှင့် လစာများတိုးကြသည်ဟု ကြားသိရပါသည်။ သတင်းများအရ အာဏာပိုင်များသည် ဆန်ဖြန့်ဖြူးသည့်အခါ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များကို ခရစ်ယာန် ဘာသာဝင်များထက် ဈေးလျော့၍ရောင်းချခြင်း၊ ခရစ်ယာန်များ ဘုရားရှိခိုးကျောင်းတက်သည့် တနင်္ဂနွေနေ့များတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ကို စားနပ်ရိက္ခာပစ္စည်းများ ပိုမိုဝေငှခြင်း၊ ဗုဒ္ဓဘာသာသို့ ကူးပြောင်းသူတို့အား အဓမ္မလုပ်အားပေးခြင်းတို့မှ ကင်းလွတ်ခွင့်ပေးခြင်း စသည်တို့ ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။

၂၀၀၁ ခုနှစ်တွင် ယုံကြည်လောက်သော သတင်းများအရ ကရင်ပြည်နယ်ရှိ ဖားအံမြို့နယ်တွင် စစ်တပ်ဖွဲ့များသည် အချို့သော ခရစ်ယာန်ဘုရားရှိခိုးကျောင်းများမှ တနင်္ဂနွေနေ့ ဘုရားရှိခိုးပြီး ပြန်လာကြသော လူငယ်များကို ထပ်တလဲလဲပေါ်တာဆွဲကြပါသည်။ ဤသို့ပြုလုပ်ခြင်းကြောင့် လူငယ်များသည် ဘုရားရှိခိုးကျောင်းကို ရှောင်ရှားကြပါသည်။ စစ်ဗိုလ်များဦးဆောင်သော တပ်ဖွဲ့များသည် ခရစ်ယာန် ဆုတောင်းပွဲများနှင့် ပွဲလမ်းသဘင်တို့ကို အကြိမ်ကြိမ် နှောင့်ယှက်ကြပါသည်။ ချင်း-ခရစ်ယာန်များကိုလည်း လုပ်အားကို အတင်းအကြပ် “လူ” ခိုင်းပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာ ဘုရားများကို သန့်ရှင်းရေးနှင့် ထိန်းသိမ်းမှုလုပ်ငန်းများလုပ်ခိုင်းပါသည်။ ယုံကြည်လောက်သော သတင်းများအရ စစ်တပ်သည် ချင်းပြည်နယ်နှင့် စစ်ကိုင်းတိုင်းတို့တွင် ချင်းတိုင်းရင်းသားများကို ပေါ်တာများအဖြစ် ဆက်လက်ခိုင်းစေမှုများ ရှိနေကြောင်းကိုသိရပါသည်။ တိကျစွာဆိုရလျှင် တပ်ဖွဲ့များသည် ရိက္ခာအတွက် ထောက်ပံ့ကြေးများ မရရှိတော့သဖြင့် ဒေသခံ ရွာသူရွာသားများ အပေါ်မှီခို နေထိုင်နေကြရပြီး ၎င်းတို့တောင်းဆိုသော အကူအညီမရလျှင် အတင်းအကျပ် ခိုင်းစေခါ ဤကဲ့သို့ ခိုင်းစေမှုကိုမခံလိုလျှင် ရွာသူရွာသားများအနေနှင့် ငွေကြေးပေး၍ ရှောင်ရှားနိုင်ကြောင်း သိရပါသည်။ နယ်မြေခံ အရာရှိများက ချင်းတိုင်းရင်းသားတို့ကို အာဏာသုံး၍ အသစ်ရောက်လာသော ဗုဒ္ဓဘာသာ သံဃာတော်များ၏ တရားပွဲများကို တက်ရောက်ခိုင်း၍ သံဃာတော်များ၏ ခရစ်ယာန်ကို ပုတ်ခတ်ပြောဆိုမှုများကိုပါ နားထောင်ရပါသည်။ ချင်း-ခရစ်ယာန် အများအပြားကို ဖိအားပေး၍ သော်လည်းကောင်း၊ အတင်းအကျပ်သော်လည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ သံဃာများအတွက် ဖွင့်လှစ်ထားသော ကျောင်းများနှင့် ဘုန်းကြီးကျောင်းတို့ကို တက်ရောက်စေပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာသို့ ကူးပြောင်းရန် တိုက်တွန်းခြင်းခံရပါသည်။ ဒေသခံ အစိုးရအရာရှိများကလည်း ချင်း-ခရစ်ယာန်တို့၏ သားသမီးတို့ကို အခမဲ့ပညာသင်ကြားခွင့်ပေးမည်၊ မိမိတို့ဘာသာရင်း ကိုးကွယ်ခွင့်ပြုမည်ဟု လှည့်ဖျား၍ မိဘများနှင့်ခွဲထုတ်ခဲ့ပြီး အမှန်တွင်မူ ကလေးများကို ဘုန်းကြီးကျောင်းတွင် နေစေ၍ မိဘများကို အသိမပေးခွင့်ပြုချက်မယူပဲ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ စာပေများ သင်ကြားပေးခြင်း၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ ကိုးကွယ်အောင် လုပ်ဆောင်ခဲ့ပါသည်။ သီးသန့် အတည်မပြုနိုင်သော ချင်းလူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့၏ သတင်းပို့ချက်အရ ၂၀၀၃ ဇန္နဝါရီလတွင် မတူပီမြို့နယ်ရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဘုန်းကြီးကျောင်း၌ မိမိတို့ဆန္ဒအရမဟုတ်ပဲ အတင်းအကျပ် နေထိုင်ခဲ့ရသော ချင်း ကလေးငယ် ၅ဦး ထွက်ပြေးလွတ်မြောက်လာကြောင်းသိရပါသည်။

ချင်းလူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့၏ အဆိုအရ ၂၀၀၁ ခုနှစ်တွင် ဒုဗိုလ်မှူးကြီး ဘိယက်တို (Biak To) အား စစ်တပ်ရာထူးမှထုတ်ပယ်ပြီး ဒါဏ်ငွေရိုက်ခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။ ၎င်းသည်ချင်းလူမျိုးခရစ်ယာန် ဖြစ်နေ

သောကြောင့် ၎င်း၏ စစ်ဘက်ရဲဘက်ဆိုင်ရာ အထက်လူကြီးများက ခွဲခြားနှိမ်နင်းခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ဆိုပါသည်။

အတည်မပြုနိုင်သော သတင်းများအရ နိုင်ငံ၏အစွန်အဖျားအနောက်မြောက်ဒေသတွင် နေထိုင်ကြ သော နာဂတိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုတို့ထဲရှိ ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်တို့၏ လွတ်လပ်စွာ ကိုးကွယ်မှု အပေါ် တွင် အစိုးရ၏ချုပ်ချယ်မှုများ ရှိနေသည်ဟု သိရပါသည်။ ထိုသတင်းများအဆိုအရ အစိုးရသည် ချင်း လူမျိုးတို့ကို ဗုဒ္ဓဘာသာ ဖြစ်ရန် အသုံးပြုသည့် လုပ်နည်းလုပ်ဟန်အတိုင်း နာဂတိုင်းရင်းသားတို့ ကိုလည်း ထိုကဲ့သို့ပင် အကျပ်ကိုင် နည်းများသုံးကာ ဗုဒ္ဓဘာသာသို့ သွတ်သွင်းရန် စီမံနေခြင်း ဖြစ်ပါ သည်။ နာဂ တိုင်းရင်းသားတို့နှင့် ပါတ်သက်သော သတင်းများသည် မှန်ကန်ဖွယ်ရှိသော်လည်း ချင်းလူမျိုးစုများနှင့် သက်ဆိုင်သည့် သတင်းများလောက် များပြားမှုမရှိပါ။ ထို့ကြောင့် နာဂလူမျိုးစု တို့၏ လွတ်လပ်စွာကိုးကွယ်မှု အခြေအနေနှင့်ပါတ်သက်၍ သိရှိရသည့် သတင်းတို့သည် အနည်းငယ် မသေခြာပါ။ ၁၉၉၉ ခုနှစ်တွင် နာဂ ဘာသာရေးဒုက္ခသည် အများအပြား ပြည်တွင်းမှ ပထမဆုံး အကြိမ် အလုံးအရင်းနှင့် ထွက်ခွာလာကြပါသည်။ နာဂလူမျိုးစု ခရစ်ယာန် ၁၀၀၀ နီးပါး အိန္ဒိယ ပြည်သို့ ထွက်ပြေးလာကြသည်ဟု ကြားသိရပါသည်။ နာဂတို့၏ အဆိုအရ စစ်တပ်နှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ သံဃာတော်များသည် ၎င်းတို့အား ဗုဒ္ဓဘာသာသို့ အတင်းအကျပ် ကူးပြောင်းခိုင်းခဲ့ပြီး၊ ရွာရှိ ဘုရားရှိခိုး ကျောင်းများအား ပိတ်ခိုင်းကာ ၎င်းဘုရားရှိခိုးကျောင်းတို့၏ သိက္ခာတော်ကို စော်ကား ကြပါသည်။ နာဂဒေသတွင် ခက်ထန် ကြမ်းကြုတ်သောတပ်မှူးတယောက်သည် ၂၀၀၂ ခုနှစ် နောက် ပိုင်း၌ ရာထူးမှထုတ်ပယ်ခံရပြီး မုဒိန်းမှုဖြင့် ထောင်ကျသည်ဟု ကြားသိရပါသည်။ ၂၀၀၁ ခုနှစ်မှစ၍ ယနေ့တိုင် ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင် နာဂအမျိုးသမီးများအား လက်ထပ်ပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာသို့ သွတ်သွင်း ရန် တပ်မတော်သားများအား အထူးအခွင့်အရေးများ ပေးသည်ဟူသော ဖြစ်ရပ်အချို့ ရှိသည်ဟု ဆိုပါသည်။

ယုံကြည်လောက်သော သတင်းများအရ နအဖ အာဏာပိုင်တို့က မူစလင်ဘာသာဝင်တို့ကို စနစ် တကျ နှိပ်ကွပ်ပြီး အခြားလူများနှင့်ကင်းဝေးသော သီးသန့်ဒေသအချို့ များသို့ရွှေ့ပြောင်း နေရာ ချထားပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ရခိုင်ပြည်နယ်တွင်ရှိသော မူစလင်တို့အား ဗုဒ္ဓဘာသာရပ်ကွက် အတွက် အဆောက်အဦများ ဆောက်လုပ်ရာတွင် အတင်းအကျပ် အချိန်ပေးခိုင်းခြင်း၊ ငွေနှင့် ပစ္စည်းတို့ကို လှူခိုင်းခြင်းများပြုလုပ်ပါသည်။ ၁၉၈၃ခုနှစ်တွင် အစိုးရအမိန့်ဖြင့် ရခိုင်ပြည်နယ်တွင်းရှိ သံတွဲ၊ ဝှု၊ တောင်ကုပ် ကဲ့သို့သော မြို့နယ်များကို “မူစလင် ကင်းရှင်းရာဒေသများ” အဖြစ် သတ်မှတ် ခဲ့ပါသည်။ သံတွဲမြို့တွင် ယခုတိုင် နေရင်းစွဲ မူစလင်ဘာသာဝင်များ ရှိသော်လည်း မူစလင်ဘာသာဝင် လူသစ်များ ပြောင်းရွှေ့လာခြင်းသော်လည်းကောင်း အိမ်များ၊ မြေများဝယ်ခြင်းကို သော်လည်း ကောင်း တားမြစ်ထားပါသည်။ ဝှုနှင့်တောင်ကုတ်တို့တွင် မူစလင်ဘာသာဝင်တို့ကို နေထိုင်ခွင့်မပြု တော့ပဲ၊ ဗလီများ ဖျက်ဆီးခံရပြီး မြေများအသိမ်းခံရပါသည်။ ဗလီများ နောက်ထပ် မဆောက်နိုင်ရန် ၎င်းတို့နေရာတွင် အစိုးရပိုင် အဆောက်အဦများ ဘုန်းကြီးကျောင်းများ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဘုရားများနှင့် အစားထိုးဆောက်လုပ်ထားပါသည်။ ၂၀၀၀နှင့် ၂၀၀၁ခုနှစ်တို့တွင် ရခိုင်ပြည် မြောက်ပိုင်းရှိ ရွာငယ် များတွင် ဗလီများကို အစိုးရက စနစ်တကျ ဖျက်ဆီးပစ်ပါသည်။ ရခိုင်ပြည်နယ် မြို့တော်ဖြစ်သော စစ်တွေမြို့၌ ခွင့်ပြုမိန့်မရှိပဲ ဆောက်ထားသော၊ တိုးချဲ့ထားသော (သက်ကယ် အဆောက်အဦ

သာသာ) ဗလီများကို ဖျက်ဆီးပစ်သည်ဟု ယုံကြည်လောက်သော စွပ်စွဲချက်များ အရ သိရှိရပါသည်။ ရန်ကုန်တိုင်းတွင်လည်း အလားတူ ဖြစ်ရပ်များအကြောင်း စွပ်စွဲချက်များရှိပါသည်။ နှစ်များမကြာမီ အတွင်း နိုင်ငံတော် အဓမ္မလုပ်အားပေး အစီအစဉ်အရ ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ မူစလင်ဘာသာဝင်တို့ကို ဗုဒ္ဓဘာသာဘုရားများ အတင်းကျပ် ဆောက်လုပ်ခိုင်းသည်ဟု ယုံကြည်လောက်သော သတင်းများအရ သိရပါသည်။ မကြာခဏဆိုသလို ထိုဘုရားများကို သိမ်းပိုက်ထားသော မူစလင်များပိုင်ဆိုင်သော မြေပေါ်တွင် တည်ဆောက်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် ယခုအစီရင်ခံစာရေးသားသော ကာလအတွင်း ဤကဲ့သို့သော လုပ်ဆောင်မှုများဖြစ်သည်ဟူ၍ မကြားသိရပါ။ ၂၀၀၁ ခုနှစ်တွင် တိုင်းပြည်အတွင်း မူစလင်ဆန့်ကျင်ရေး အကြမ်းဖက်မှုများ အလွန်များပြားလာပါသည်။ ၂၀၀၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်မြို့တော် စစ်တွေမြို့တွင် အဓိကရုဏ်းများ ဖြစ်ပွားခဲ့ပါသည်။ အဓိကရုဏ်းများ ဖြစ်ပေါ်လာပုံကို သုံးသပ်ချက် ပေါင်းစုံထွက်လာပြီး တခုနှင့်တခုလည်း မတူညီသည့် အပြင် ဆန့်ကျင်ဘက်ပင်ဖြစ်နေကြပါသည်။ သို့သော်လည်း တညီတညွတ်တည်း ပြောဆိုသည့် အချက်မှာ မူစလင်တို့၏ ဗလီများ၊ လုပ်ငန်းများ၊ နေအိမ်များကို တိုက်ခိုက်နေချိန်တွင် အစိုးရလုံခြုံရေးနှင့် မီးသတ်တပ်ဖွဲ့ဝင်များသည် မည်ကဲ့သို့မျှ အကာအကွယ်မပေးခဲ့ကြောင်း ဆိုသည်ပင်ဖြစ်ပါသည်။ အခြားယုံကြည်ရသော သတင်းများအရ မူစလင်များကို ဦးဆောင် တိုက်ခိုက်သော သံဃာအချို့မှာ သင်္ကန်းဝတ်ထားသော စစ်တပ် သို့မဟုတ် ကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့မှ လှုံ့ဆော်သူများ ဖြစ်သည်ဟုဆိုပါသည်။ အဓိကရုဏ်း ဖြစ်ပွားမှု ၄ ရက်ကြာဖြစ်ပြီးနောက် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့ဝင်များ ရောက်လာပြီး အကြမ်းဖက်မှု များ ဆက်မဖြစ်အောင် တားဆီးခဲ့ပါသည်။ မူစလင် အိမ် ၅၀ ခန့် မီးရှို့ခံရပြီး မူစလင်ရော ဗုဒ္ဓဘာသာ များပါ သေကြေဒဏ်ရာ ရကြပါသည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ အစိုးရသည် ဒေသအတွင်းရှိ မူစလင်တို့အား ခရီးသွားလာမှုကို ယခင် ရှိရင်းစွဲထက် ပိုမိုတင်းကျပ်ချုပ်ချယ်ခဲ့ပါသည်။ မူစလင်များ စစ်တွေမြို့နှင့် ဒေသအတွင်းရှိ အခြားမြို့များသို့ သွားလာခွင့်ကို ပိတ်ပင်ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၀၁ ခုနှစ်တွင် ရခိုင် နိုင်ငံရေး သမား ၇ ဦးအား အဓိကရုဏ်းများ လှုံ့ဆော်မှုဖြင့် ၇နှစ်မှ ၁၂ နှစ်အထိ ထောင်ဒဏ် အပြစ်ပေးလိုက် ပါသည်။ ၂၀၀၁ခု မေလတွင် ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးကြား ပဲခူးတိုင်းတွင်ရှိသော တောင်ငူမြို့တွင် မူစလင် ဆန့်ကျင်ရေး အဓိကရုဏ်းများ ဖြစ်ပွားခဲ့ပါသည် (တောင်ငူတွင်နေထိုင်သူလူဦးရေ ၉၀၀၀၀ အနက် ၂၀၀၀ ခန့်မှာမူစလင် ဖြစ်သည်)။ ၎င်းအဓိကရုဏ်းများသည် စစ်တွေမြို့တွင် ဖြစ်သော ပုံစံအတိုင်းပင်။ အဓိကရုဏ်းများအကြောင်း ပြောကြရာတွင် အမျိုးမျိုးသောကောက်ချက်များချကြပြီး မည်သို့ စဖြစ် သည်၊ လုံခြုံရေးနှင့် ရဲတပ်ဖွဲ့များ ဝင်ရောက် မတားမြစ်ပုံ၊ မူစလင်များ၏ဗလီများ၊ လုပ်ငန်းများ၊ နှင့် နေအိမ်များကို ပြစ်မှတ်ထား၍ တိုက်ခိုက်ပုံ တို့ ပြောဆိုကြပါသည်။ ဤနေရာမှာလဲယုံကြည်လောက် သော သတင်းများအရ အဓိကရုဏ်းတွင် ပါဝင်လှုံ့ဆော်သည့် သံဃာများသည် စစ်တပ် သို့မဟုတ် ကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့မှ လှုံ့ဆော်သူ၊ သံဃာတု များဖြစ်သည်ဟုဆိုကြပါသည်။ အဓိကရုဏ်း ဖြစ်ပွားမှု ၂ ရက်ကြာပြီးသည့်နောက် စစ်တပ်က ဝင်ရောက်လာသောအခါတွင် အကြမ်းဖက်မှုများ ချက်ခြင်းရပ်ဆိုင်းသွားပါသည်။ သို့သော် ထိုအချိန်တွင် မူစလင်တို့၏ နေအိမ်များ၊ လုပ်ငန်းများနှင့် ကြားသိရသမျှ ဗလီများစွာတို့ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဖျက်ဆီးခံရပြီးပြီဖြစ်ပါသည်။ မူစလင် ၁၀ ဦး နှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ ဝင် ၂ ဦး သေဆုံးခဲ့သည် ဟုခန့်မှန်းသော်လည်း ဤအရေအတွက်ကို အတည်ပြုခြင်း မရှိခဲ့ပါ။ မူစလင်တို့အပေါ်တွင် အကြမ်းဖက်မှုများနှင့်ပါတ်သက်၍ အစိုးရနှင့် တိုက်ရိုက်ပါတ်သက် နေသည်ဆို သော ကွင်းဆက် သက်သေ မရှိသော်လည်း သတင်းများအရ လှုံ့ဆော်သူများသည် စစ်သား

များ သို့မဟုတ် ကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့ဝင်များ ဖြစ်သည်ဟုဆိုကြပါသည်။ ဒေသဆိုင်ရာ အာဏာပိုင် တို့ကလည်း တိုက်ခိုက်မှုများ မစခင်ကတည်းက ကြိုတင်၍ မူစလင်လူကြီးများကို နှိုးဆော် ထားပြီး အကြမ်းဖက်မှုများ ဖြစ်ပွားလာပါက ပိုမိုကြီးထွားမလာအောင် လက်တုန့်မပြန်ရန် သတိပေး ခဲ့ပါသည်။ ဤအကြမ်းဖက်မှုများ မည်ကဲ့သို့ဖြစ်ပွားခဲ့သည်နှင့် မည်သူတို့ပါဝင် လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်ကို တိကျသော မှတ်တမ်းများ ပေါ်ပေါက်ခြင်းမှ ပေါ်ပေါက်မည်ဖြစ်သော်လည်း အမြင်အားဖြင့် အစိုးရသည် အကောင်းထားတွက် လျှင်ပင် မူစလင်လူမျိုးများနှင့် ၎င်းတို့ပိုင်ပစ္စည်းများ ဖျက်စီးမခံရအောင် အကာအကွယ်ပေးခြင်းမှာ အလွန် နှေးကွေးခဲ့ပါသည်။ ဤအကြမ်းဖက်မှုသည် ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် မူစလင် လူမျိုးများကြားတွင် တင်းမာမှုများ ပိုမိုတိုးပွား စေခဲ့ပါသည်။ ၂၀၀၃ ခုနှစ်၊ ဇွန်လတွင် ဧရာဝတီတိုင်း၌ မူစလင်ဆန့်ကျင်ရေးလှုံ့ဆော်မှုများကို ကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့ဝင်များက ပြုလုပ်ခဲ့သည်ဟု အတည် မပြုနိုင်သော သတင်းများက ဆိုပါသည်။

ယခင်နှစ်နှင့်စာလျှင် ယခုအစီရင်ခံစာ အကျုံးဝင်သည့်ကာလ အတွင်းတွင် မူစလင်ဆန့်ကျင်ရေး အရေးအခင်းများ ဖြစ်ပွားမှု နည်းပါးလာသော်လည်း မူစလင်များအပေါ် ချုပ်ချယ်မှုများ တပြည်လုံး တွင် ပြားလာသည်မှာ ၂၀၀၁ ခုနှစ် နောက်ဆုံး ဆောင်းကြိုကာလမှစခဲ့သည် ဟုဆိုပါသည်။ မူစလင် များအနေနှင့် ဗလီသစ်များဆောက်လုပ်ခွင့်ကို ပိတ်ပင်ခံနေရသည့်အပြင် ၂၀၀၁ ခုနှစ် အဓိကရုဏ်းများ အတွင်း ဖျက်စီးခံရသော ဗလီများနေရာတွင်လည်း အစားထိုး ဆောက်လုပ်ခွင့်ကိုပါ ပိတ်ထား ကြောင်းသိရပါသည်။ အာဏာပိုင်များက မူစလင်တို့၏ ရိုးရာ ဘာသာရေးနေ့များတွင် စုဝေးခွင့် မပြု သည့်အပြင် နေရာတနေရာတွင် စုဝေးနိုင်သည့် လူဦးရေကိုပါ ကန့်သတ်ခဲ့ပါသည်။ မူစလင်များ၏ ခရီးသွားလာခွင့် တပြည်လုံးတွင် ချုပ်ချယ်မှုများ ပိုမိုများပြားလာသည်ဟု ကြားသိရ ပါသည်။

ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ၂၀၀၂ခုနှစ် မတ်လတွင် မူစလင် ၆ ဦးကို ကျမ်းစာသင်ကျောင်းကို ခွင့်ပြုချက်မရပဲ တိုးချဲ့မှုဖြင့် ဖမ်းဆီးခဲ့ပါသည်။ ၎င်းခွင့်ပြုချက်မရသည့် အဆောက်အဦကို ဖြိုဖျက်ပြီးစီးသည့်အခါ၌ ဖမ်းထားသော မူစလင်တို့ကို လွှတ်လိုက်ပါသည်။ အတည်မပြုနိုင်သည့် သတင်းတခုအရ ကရင်ပြည် နယ်ရှိ ရွာတရွာမှ မူစလင်အိမ်များကို ဧပြီလတွင်းက မီးရှို့ခံရသည်ဟု ကြားရပါသည်။

၁၉၉၁ ခုနှစ်တွင် မူစလင် ဆန့်ကျင်ရေး အကြမ်းဖက်မှုကြောင့် ရိုဟင်ဂျာ မူစလင် ထောင်ပေါင်းများစွာ (အချို့သော သတင်းများ အရ ၃၀၀,၀၀၀ခန့်အထိ) ရခိုင်ပြည်နယ်မှ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် နိုင်ငံအတွင်းသို့ ထွက်ပြေးကြပါသည်။ ထိုအဖြစ်ပျက်တွင်အစိုးရတပ်များပါဝင်ပတ်သက်နေသည် ဟုစွပ်စွဲထား သော် လည်း အတည်ပြုချက်မရှိပါ။ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် ရိုဒုက္ခသည် စခန်းများတွင် ကျန်ရှိနေသော ရိုဟင်ဂျာ မူစလင် ၂၁,၀၀၀ ထဲမှ များပြားလှသူတို့က ဘာသာရေးဆိုင်ရာ နှိပ်ကွပ်မှုများ အပါအဝင် လူ့အခွင့် အရေး ချိုးဖောက်ခံရမှုကို စိုးရိမ်ကြောက်လန့်နေကြပြီး တိုင်းပြည်ပြန်ရန် ငြင်းဆိုနေပါသည်။ ကုလသမဂ္ဂ ဒုက္ခသည်ဆိုင်ရာ မဟာမင်းကြီးက မြန်မာပြည်သို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိကြသည့် နိုင်ငံသား များအပေါ် ရံဖန်ရံခါဖြစ်ပေါ်လာသည့် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများကို စုံစမ်း စစ်ဆေးရာတွင် မြန်မာ အာဏာပိုင်များက လက်တွဲပူးပေါင်း ဆောင်ရွက် လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြောင်းကို ပြောကြားပါသည်။

အစိုးရသည် ဗုဒ္ဓဘာသာ သံဃာတော်များနှင့် အခြားမြန်မာ့လူ့အဖွဲ့အစည်းတို့၏ ဒီမိုကရေစီရေး တောင်းဆိုမှုများကို သော်လည်းကောင်း၊ အစိုးရနှင့်ဒီမိုကရေစီဘက်တော်သားများ နိုင်ငံရေး တွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးမှု စရန် တောင်းဆိုမှုများကို သော်လည်းကောင်း၊ မပြုလုပ်နိုင်အောင် ဆက်လက် တားဆီး ပိတ်ပင်ထားပါသည်။ ယခုအစီရင်ခံစာရေးသားသည့် ကာလအတွင်း အစိုးရက အဆိုပါ သံဃာတော် များကို ထိန်းချုပ်ရန်ရည်ရွယ်၍ ကြိုးပမ်းပြုလုပ်သည့် လုပ်ရပ်များမှာ ခရီးသွားလာခွင့် ချုပ်ချယ်ခြင်း၊ ဖမ်းဆီးခြင်း၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ ခေါင်းဆောင်များကို ဖိအားပေး၍ "စည်းကမ်းဖောက်ဖျက်သည့် သံဃာတော် များ"ကို ထုတ်ပယ်စေခြင်း၊ ဘုန်းကြီးကျောင်းအချို့တွင် နိုင်ငံရေးပါတီဝင်များ ညအိပ်၊ ညနေ ဧည့်သည် များအဖြစ် လက်မခံရန် တားမြစ်ပိတ်ပင်ခြင်းတို့ဖြစ်ပါသည်။ ၁၉၉၀ ပြည့်လွန်နှစ်များ အတွင်း သံဃာတော် ၁၀၀ ကျော်မျှ ဒီမိုကရေစီနှင့် လူ့အခွင့်အရေးကို အားပေးမှုကြောင့် ဖမ်းဆီးခံခဲ့ ရသည်ဟု ယုံကြည်လောက်သော အထောက်အထားများရှိပါသည်။ သို့သော် ၎င်းအနက်မှ တဝက် ကျော်ကျော် ပြန်လည်လွတ်မြောက်လာကြပြီး ဤအစီရင်ခံစာရေးသောကာလ ကုန်ဆုံးချိန်တွင် ထောင်များအတွင်း၌ သော်လည်းကောင်း၊ ရဲဘက်စခန်းများတွင်လည်းကောင်း သံဃာအရေအတွက် မည်မျှရှိသည်ကို ယုံကြည်လောက်သော ခန့်မှန်းခြေတစ်ခုတရား မရှိ၍ မသိရှိနိုင်ပါ။ ၂၀၀၀ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် သံဃာ့သမဂ္ဂအဖွဲ့မှ သံဃာများကို နိုင်ငံရေး လှုပ်ရှားမှုများ လုပ်ဆောင်ရန် တိုက်တွန်းသည့် ကြေညာ စာတမ်းကို ထုတ်ပြန်သည့်နောက်ပိုင်းတွင် အစိုးရအာဏာပိုင်များက သံဃာ ၄၀ ခန့်ကို ၂၀၀၁ ခုနှစ် မေလ သို့မဟုတ် ဇွန်လတွင် ဖမ်းဆီးကြောင်း သတင်းရရှိပါသည်။ ယခုအစီရင်ခံစာ ပြီးဆုံးသည့်ကာလအထိ ထိုဖမ်းဆီးခံရသည့် သံဃာတော်တို့၏ အခြေအနေကို မသိ ရှိရပါ။ ထောင်ဒဏ်တသက် အပေးခံရသည့် သံဃာတော်များအထဲတွင် မန္တလေးမြို့မှ အောင်ဆန်း ကြယ်နီ အဖွဲ့ဝင် ဆရာတော် ဦးကလျာဏနှင့် မန္တလေးမြို့ ဘုရားကြီး ကျောင်းတိုက်မှ ဆရာတော် ဦးကဝိန္ဒတို့ဖြစ်ပါသည်။

၂၀၀၀ ပြည့်နှစ် ဇူလိုင်လတွင် ရှမ်းပြည်နယ်မှ ဆရာတော် ဦးတေဇာဝတက နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာ ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ အတွင်းရေးမှူး-၁ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးခင်ညွန့်နှင့် ရှေ့နေချုပ်တို့ကို တိုင်ကြားရာ တွင် ၁၉၉၉ခုနှစ် သြဂုတ်က တာချီလိတ်မြို့ရှိ အစိုးရအာဏာပိုင်များက တရားရုံး၏ တရားဝင် အမိန့်မပါ၊ လျော်ကြေးလည်းမပေးပဲ ဘုန်းကြီးကျောင်း နှစ်ကျောင်းကို ဖျက်ဆီးပစ်ပြီး သံဃာ ၅၀ကျော်ကို တကွဲတပြား ဖြစ်အောင် ပြုလုပ်သည်ဟု ပြောဆိုခဲ့ပါသည်။ ၂၀၀၁ခု နှစ် သြဂုတ်လတွင် မန္တလေးမြို့၌ ပြုလုပ်သော ဘာသာရေးအခန်းအနားတစ်ခုတွင် သံဃာတော်တပါးက တရားဟောကြား စဉ် လက်ရှိဖြစ်ပေါ်နေသော စီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးအခြေအနေများကို ပြစ်တင်ရှုံ့ချသဖြင့် ဖမ်းဆီး ခြင်းခံရသည်ဟု ကြားရပါသည်။ ဤသံဃာတော်အား နောက်ပိုင်းတွင် လွှတ်သည် မလွှတ်သည် သို့မဟုတ် ထောင်ထဲတွင် ရှိနေသည်ကို သတင်း တစ်ခုတရားမရရှိပါ။ ၂၀၀၂ခုနှစ်တွင် ဝါတော်ကြီး ဆရာတော်တပါး အုပ်ချုပ်သည့် ရန်ကုန်မြို့ရှိ ဘုန်းကြီး ကျောင်းတကျောင်းကို အာဏာပိုင်များက သိမ်းဆည်း လိုက်ပါသည်။ ဤသို့သိမ်းဆည်းသည်ကို ကန့်ကွက်မှု အများအပြား ပေါ်ပေါက်လာရာ နောက်ပိုင်း တွင် သံဃာတော် ၈ ပါး ဖမ်းဆီးခံရပါသည်။

တိုင်းပြည်တွင်း ဒေသပေါင်းစုံမှ ယုံကြည်လောက်သော သတင်းများအဆိုရ နိုင်ငံတော်မှ ကမကထ ပြုလုပ်သည့် ဗုဒ္ဓဘာသာ ဘုရားပုထိုးများ၊ အထိမ်းအမှတ်ကျောက်တိုင်များ ဆောက်လုပ်၊ ပြုပြင်၊ မွမ်းမံ၊ ထိန်းသိမ်းသောလုပ်ငန်းများတွင် ပြည်သူလူထု အထူးသဖြင့် ကျေးလက်တောရွာ နေပြည်သူ များအား အစိုးရအရာရှိများက အတင်းအကျပ် ငွေကြေးတောင်းခံခြင်း၊ အစားအသောက် တောင်းခံခြင်း အခမဲ့ လုပ်အား ပေးခိုင်းခြင်းများပြုလုပ်ကြပါသည်။ ထိုသို့ပြုခြင်းများကို အစိုးရက “စေတနာဖြင့်လှူဒါန်းမှုများ” ဟု ခေါ်ဆိုပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်နှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် မဟုတ်သူများထံမှပါ တောင်းခံပါသည်။ ဘုရားများ၊ ဘုန်းကြီးကျောင်းများကို ဖြိုဖျက်သည့်အခါတွင်လည်း အဓမ္မလုပ်အား ပေးမှုများကို အသုံးပြုသည်ဟု သတင်းများရပါသည်။ ၂၀၀၀ပြည့်နှစ် ဇူလိုင်လတွင် ၂၄၆ ခြေလျင်တပ်ရင်း မှ စစ်သားများသည် ကွန်ဟိန်းမြို့နယ် အတင်းအကျပ်ပြောင်းရွှေ့ရေး ဒေသများတွင်ရှိသော ဘုရား ကျောင်းဆောင်များ၊ ဘုန်းကြီးကျောင်းများ ကိုဖျက်စီးရာတွင် လူ ၅၄ ဦးတို့အား အဓမ္မ ခိုင်းစေခဲ့ ပါသည်။ ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ် ဩဂုတ်လတွင်လည်း ၎င်းတပ်သားများကပင် ထိုမြို့ရှိ လူ ၈၇ဦးကို ထပ်မံ၍ ချောဆွဲပြီး ဖြိုဖျက်ခဲ့သည့် ဘုန်းကြီးကျောင်းများမှ ရရှိသော သစ်သားများ၊ သွပ်ပြားများပေး၍ ခိုလှုံရန် အမိန့်အကာများ တည်ဆောက်ခိုင်းပါသည်။

အမျိုးသား ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် ခေါင်းဆောင် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်အား ၂၀၀၂ခုနှစ် မေလတွင် နေအိမ်အကျယ်ချုပ်မှ လွတ်လိုက်ပြီး တိုင်းပြည်အတွင်း လွတ်လပ်စွာ ခရီးသွားလာခွင့်ပေးခဲ့ပါသည်။ သို့သော် ၂၀၀၃ခု မေလ ၃၀ရက်နေ့တွင် အစိုးရနှင့် ပါတ်သက်ဆက်နွယ်သည့် လူစုလူဝေးတို့က စစ်ကိုင်းတိုင်းအတွင်း ခရီးသွားနေစဉ် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်နှင့် အတူပါဝင်သော ကားတန်းကို တိုက်ခိုက်ကြပါသည်။ သတင်းများအဆိုအရ အစိုးရသည် သံဃာအယောင်ဆောင် သင်္ကန်းခြံ ထားသော လူဆိုးလူမိုက်များကို အသုံးပြုခဲ့သည် ဟု ဆိုပါသည်။

အတင်းအဓမ္မ ဘာသာပြောင်းမှု

၁၉၉၀ပြည့်နှစ်မှစ၍ အစိုးရအာဏာပိုင်များနှင့် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့ဝင်များသည် တောင်တန်းဒေသ ဗုဒ္ဓဘာ သာ သာသနာပြုအဖွဲ့မှ သံဃာတော်များ၏ အကူအညီဖြင့် ချင်းတိုင်းရင်းသား ကလေးများ အပါဝင် ချင်းလူမျိုးများကို ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာအတွင်း အတင်းအကျပ် သွတ်သွင်းရန် ကြိုးပမ်းခဲ့ကြပါသည်။

ယုံကြည်စိတ်ချရလောက်သောသတင်း အဆိုရ မြန်မာစစ်တပ်သည် ရာပေါင်းများစွာသော ပြည်တွင်း ရှိ ခရစ်ယာန် နာဂလူမျိုးများကို အတင်းအကျပ် ဗုဒ္ဓဘာသာထဲ သွတ်သွင်းပြီးဖြစ်သည် ဟုဆိုပါသည်။ ထိုသူများကို ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်လျှင် အစိုးရအလုပ်ရမည်ဟူသော မက်လုံးပေးကာ သွတ်သွင်းခဲ့ပြီး ထိုသို့လုပ်ရန်ငြင်းဆိုသူများကိုတော့ စစ်တပ်က ချုပ်နှောင်၊ ခိုင်းစေထားသည်ဟုသိရပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသို့ အဓမ္မနည်းဖြင့်ခေါ်ဆောင်လာသော သို့မဟုတ် ဥပဒေမဲ့ အမေရိကန်နိုင်ငံမှခိုးထုတ်၍ ခေါ်ယူ လာသော အရွယ်မရောက်သေးသည့်အမေရိကန်နိုင်ငံသား ကလေးသူငယ်များကိုသော် လည်းကောင်း၊ ထိုသို့ ခေါ်ယူလာပြီးနောက် ပြန်လည်ပေးအပ်ရန်တောင်းဆိုသည်ကို မပေးဟူ၍

ငြင်းဆိုထားသော ထိုကလေးသူငယ်မျိုးများကို သော်လည်းကောင်း အတင်းအကျပ် ကိုးကွယ်သည့် ဘာသာ ပြောင်းခိုင်း သည် ဆိုသော သတင်း မျိုး မကြားမိပါ။

အပိုင်း ၃ ။ ။ မြန်မာ လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ သဘောထားရပ်တည်ချက်

ဗုဒ္ဓဘာသာလူများစုနှင့် ခရစ်ယာန်၊ မူစလင် လူနည်းစုများကြားတွင် လူမှုဆက်ဆံရေး တင်းမာမှုများ ရှိနေပါသည်။ ထိုတင်းမာမှုများ၏ အဓိကပြဿနာမှာ ဘက်လိုက် ဦးစားပေးမှုကြောင့်ဖြစ်ပြီး အလုပ်ခန့် ထားမှုတွင်လည်းကောင်း၊ အခြားကိစ္စရပ်များတွင်လည်းကောင်း၊ ထိုကဲ့သို့ကျင့်သုံးနေခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာ ဗြိတိသျှကိုလိုနီခေတ်တွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် မဟုတ်သူများကို ဦးစားပေးခဲ့ပြီး လွတ်လပ်ရေးရသည့် အချိန်မှစ၍ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များကို ဦးစားပေးခဲ့ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ အများအား ဖြင့် အိန္ဒိယလူမျိုးနှင့် ဘင်္ဂါလီ မူစလင်များအပေါ်တွင် ကျယ်ပြန့်စွာ မလိုမုန်းတီးမှု များရှိပါသည်။ အစိုးရ ကိုယ်တိုင်ပါဝင်၍သော်လည်းကောင်း၊ သို့တည်းမဟုတ် မြှောက်ပင့်ပေး၍ သော်လည်းကောင်း မူစလင်များကို အကြမ်းဖက်မှုများ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ၁၉၉၁ခုနှစ်ကင်း၊ ရှမ်းပြည်နယ် နှင့် ရန်ကုန်မြို့ များတွင် ၁၉၉၆ ခုနှစ်ကင်း၊ တတိုင်းပြည်လုံး အတိုင်းအတာနှင့် မြို့ကြီးများတွင် ၁၉၉၇ခုနှစ်က တကြိမ်နှင့် ၂၀၀၁ ခုနှစ်ကတကြိမ် ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပါသည်။

အမည်မသိရသော စာရေးဆရာတစ်ဦးရေးသားသည့် “ကျွန်ုပ်တို့လူမျိုး ပျောက်ကွယ်မှာစိုးရိမ်သည်” (In Fear of Our Race Disappearing) ဟု ၁၉၉၇ခုနှစ် သို့မဟုတ် ၁၉၉၈ခုနှစ်တွင် ပထမဆုံး ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသော စာအုပ်က မြန်မာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအကြား မူစလင် မုန်းတီးမှုစိတ်များ ဖြစ်ပေါ် စေခဲ့ပါသည်။ ဤစာအုပ်တွင် မူစလင်များကို အရေးယူမှုများ မပြုလုပ်ပါက မြန်မာပြည်တွင် ဗုဒ္ဓဘာ သာများ၏ နေရာတွင် မူစလင်များ အစားထိုးဝင်သွားလိမ့်မည်ဟု ဆိုထားပါသည်။ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသူ မှာ မည်သူမည်ဝါဆိုသည်ကို မသိရသော်လည်း ထိုစာအုပ်သည် ၂၀၀၁-၂၀၀၂ ခုနှစ် တို့တွင် ပိုမိုများ ပြားလာပါသည်။ ထိုစာအုပ်သည် ၂၀၀၃ ခုနှစ်တွင် စစ်တွေမြို့နှင့် တောင်ငူမြို့များ၌ အကြမ်းဖက် ဖြစ်ပွားမှုများ ပေါ်ပေါက်လာခြင်း အကျိုးအကြောင်းတစ်ခုဖြစ်သည်ဟု ထောက်ပြကြပါသည်။ (အပိုင်း ၂ကို ဖတ်ကြည့်ပါ။)

၁၉၉၄ခုနှစ်မှစ၍ အစိုးရကိုထောက်ခံသည့် ဒီမိုကရက်တစ်ဗုဒ္ဓဘာသာ ကရင်စစ်တပ် (Democratic Karen Buddhist Army) - ဒီကေဘီအေ - စတင်ဖွဲ့စည်းသည့်အချိန်မှစ၍ ဒီကေဘီအေ နှင့် ကရင်မျိုးသား အစည်းအရုံး (Karen National Union) - ကေအဲ(န်)ယူ - တပ်များအတွင်း လက်နက်ကိုင် တိုက်ပွဲများ ဖြစ်ပွားနေပါသည်။ အဆိုအရ ဒီကေဘီအေ တပ်ထဲတွင် ခရစ်ယာန်အချို့ ပါဝင်နေပြီး ကေအဲ(န်)ယူ တပ်တွင်လည်း ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အများအပြားရှိနေပါသည်။ သို့သော်လည်း ထို ကရင်နှစ်ဖွဲ့တို့၏ လက်နက်ဆွဲကိုင်ပြီး တဦးနှင့်တဦး တိုက်ခိုက်မှုများ၏ နောက်ကွယ်တွင် ခိုင်မာ သော ဘာသာရေး အဖွဲ့အလမ်းများ ရှိနေကြပါသည်။ ၁၉၉၀ခုနှစ်လည်များအတွင်း ဒီကေဘီအေ တပ်များ က ခရစ်ယာန် ဘာသာဝင် ရွာသူရွာသားများကို ဗုဒ္ဓဘာသာသို့ မကူးပြောင်းလျှင် သတ်ဖြတ်ကြသည်မှာ အစဉ်အလာ လုပ်ရပ်တစ်ခုဟု ကြားသိ ရပါသည်။ သို့သော် ဒီကေဘီအေ

တပ်များ ၎င်းတို့ လက်အောက် ခံနယ်များ စတင်အုပ်ချုပ်သည့် အချိန်ကာလမှစ၍ အခြေအနေ များစွာ တိုးတက်လာသည်ဟု ကြားသိရပါသည်။

အပိုင်း ၄ ။ ။ အမေရိကန်အစိုးရ၏ မူဝါဒ

၁၉၈၈ခုနှစ်မှစ၍ အမေရိကန်အစိုးရ၏ မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် ထားရှိသည့် အဓိကမူဝါဒမှာ လွတ်လပ်စွာ ကိုးကွယ်ပိုင်ခွင့်အပါအဝင် လူ့အခွင့်အရေးကို လေးစားလိုက်နာရေးဖြစ်ပါသည်။ အမေရိကန်အစိုးရက နှစ်နိုင်ငံ အထောက်အကူဖြစ် အကူညီများကို ရပ်ဆိုင်းသည့်အပြင် မြန်မာနိုင်ငံသို့ စစ်လက်နက်ပစ္စည်း တင်ပို့ခွင့် လိုင်စင်တို့ကိုလည်း ပိတ်ပင်ကာ အထူးအခွင့်အရေးပေးသည့်စနစ် (generalized system of preferences) ကိုလည်း ပယ်ဖျက်ပြီး ထုတ်ကုန် သွင်းကုန်ဘဏ် (Export Import Bank) က မြန်မာနိုင်ငံသို့တင်ပို့သည့် ကုန်ပစ္စည်းများအတွက် ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုများလည်း ရပ်ဆိုင်းလိုက်ပါ သည်။ အမေရိကန် အစိုးရက မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုကို ထောက်ပံ့ပေးသည့် ပင်လယ်ရပ်ခြား ပုဂ္ဂလိကရင်းနှီးမြုပ်နှံရေးကော်ပိုရေးရှင်း (Overseas Private Investment Corporation) ၏ ငွေကြေးလုပ်ငန်းများကိုပါ ရပ်ဆိုင်းထားပြီး မြန်မာပြည်နှင့် ကုန်သွယ်ရေးကိုလဲ တက်တက်ကြွကြွ အားပေးမှုကို ရပ်စဲထားကာ မြန်မာအစိုးရ အထက်ပိုင်းအရာရှိများနှင့် ၎င်းတို့၏ ဆွေမျိုးရင်းခြာ တို့ကို ဗီဇာထုတ်ပေးခြင်းကိုလည်း ပိတ်ပင်ခဲ့ပါသည်။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ငွေကြေး အဖွဲ့အစည်း များက မြန်မာအစိုးရအား ထောက်ပံ့ခြင်းများကို ကန့်ကွက်ပြီး အခြားတိုင်းပြည် အစိုးရများကိုပါ ထိုနည်းအတိုင်း လုပ်ဆောင်ရန် တိုက်တွန်းထားပါသည်။ အမေရိကန်နိုင်ငံသားများ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု အသစ်ပြုလုပ်ခြင်း သည် ၁၉၉၇ခုနှစ်မှစ၍ တရားမဝင်ပါ။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကျယ်ပြန့်သော စစ်တပ်နှင့်အရပ်သားလုပ်ငန်းများအတွက် အဓမ္မခိုင်းစေမှုများကို အစီအစဉ်ရှိရှိ သုံးချနေမှုနှင့် ပတ်သက်ပြီး စစ်အစိုးရအပေါ် ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများ ဆောင်ရွက်ရန် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အလုပ်သမားအဖွဲ့ချုပ် (International Labor Organization) က ၂၀၀၀ပြည့်နှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် ချက်မှတ်လိုက်သောဆုံးဖြတ်ကို အမေရိကန်အစိုးရက တက်တက်ကြွကြွ ထောက်ခံ ခဲ့ပါသည်။

အမေရိကန်သံရုံးသည် မြန်မာပြည်လူ့အဖွဲ့စည်းအတွင်းမှ လူတန်းစားအလွှာအသီးသီးနှင့် တွေ့ထိ တိုင်း လွတ်လပ်စွာ ကိုးကွယ်ခွင့်အကြောင်းကို ရှေ့တန်းတင်ပြောဆိုခဲ့ပါသည်။ ဤအစီရင်ခံစာ ရေးသားသည့် ကာလအတွင်း သံရုံးအရာရှိများက လွတ်လပ်စွာကိုးကွယ်ခွင့် အကြောင်းကို မြန်မာ အစိုးရအရာရှိ များ၊ ပုဂ္ဂလိက နိုင်ငံသားများ၊ ပညာရှင်များ၊ အခြားအစိုးရများ၏ ကိုယ်စားလှယ်များ၊ အပြည်ပြည် ဆိုင်ရာသတင်းဌာန ကိုယ်စားလှယ်များ၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းရှင် ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ဆွေးနွေး ခဲ့ပါသည်။

သံရုံးသတင်းပို့ရေးနှင့် ပြင်ပသံတမန် ဆက်ဆံရေး လုပ်ငန်းများ၏ အဓိကအရေးကြီးသော လုပ်ဆောင် ချက် တရပ်အနေနှင့် သံရုံးဝန်ထမ်းများသည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစု ဘာသာရေး ခေါင်းဆောင်များ

ဘာသာရေးဆိုင်ရာကျောင်းများမှ ဆရာ၊ ဆရာမများ၊ အခြား ဘာသာရေးနှင့် ဆက်နွှယ်နေသည့် အဖွဲ့အစည်းများ၊ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ အပါအဝင် ဗုဒ္ဓဘာသာ၊ ခရစ်ယာန်နှင့် မူစလင် ဘာသာရေး အစုအဖွဲ့များနှင့် ထပ်တလဲလဲ တွေ့ဆုံခဲ့ပါသည်။ ပြည်သူတို့ကို လက်လှမ်းမီ တွေ့ထိရေး သံတမန် လုပ်ငန်းစဉ်ဘောင်အတွင်းမှ လည်းကောင်း၊ ခရီးသွားလာခွင့် ပြုထားသည့် အတိုင်း အတာအတွင်းမှလည်းကောင်း၊ သံရုံးဝန်ထမ်းများသည် ပြည်တွင်းရှိ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်း များနှင့် ဘာသာရေး ခေါင်းဆောင်တို့နှင့်တွေ့ဆုံပြီး စိတ်ဓာတ်ရေးရာ အားပေးမှုများပြုလုပ်ပေးခဲ့သည့် အပြင် ၎င်းတို့၏ အဆက်အသွယ်ပြတ်တောက် အထီးကျန်ဖြစ်နေ သည့် အခြေအနေကို ကျော်လွှားနိုင် ရေးအတွက် သတင်းဆက်သွယ်ရေး လမ်းကြောင်းတခုအဖြစ် ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ပါသည်။

လွတ်လပ်စွာ ကိုးကွယ်ပိုင်ခွင့်ကို ပြင်းထန်စွာ ဖိနှိပ်ခဲ့သဖြင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လွတ်လပ်စွာ ကိုးကွယ် ပိုင်ခွင့် ဥပဒေ (International Religious Freedom Act) အရ အမေရိကန် နိုင်ငံခြားရေး ဝန်ကြီးက မတ်လထဲတွင် မြန်မာနိုင်ငံကို “အထူးစိုးရိမ် စရာကောင်းသောနိုင်ငံ” ဟု သတ်မှတ်လိုက်ပါသည်။ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးသည် ၁၉၉၉၊ ၂၀၀၀နှင့် ၂၀၀၁ ခုနှစ်တွင်လည်း မြန်မာနိုင်ငံကို ထိုနည်းတူ “အထူးစိုးရိမ် စရာကောင်းသောနိုင်ငံ” ဟု သတ်မှတ်ခဲ့ဖူးပါသည်။

၂၀၀၃ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၁၈ ရက်နေ့တွင် ထုတ်ပြန်သည်။